

Dnr 501-21054-2020
(Länsstyrelsen Dalarna)

RUS Verksamhetsberättelse 2021

Godkänd av RUS styrgrupp vid mötet 2022-02-02. Slutligt godkänd i länsrådsgrupp 6 genom kontaktlänsråd för miljömålen. Bilägs redovisningen till Naturvårdsverket av RUS verksamhet 2021.

RUS verksamhet under året redovisas här. Därefter följer en ekonomisk redovisning. I *bilaga 2* kommenteras verksamhetsplanens samtliga punkter mer utförligt. RUS verksamhet 2021 redovisas också kortfattat i ÅR för samtliga länsstyrelser.

RUS är samverkansorgan för miljömålsarbetet regionalt. I styrgruppen ingår berörda länsstyrelseverksamheter, Skogsstyrelsen, Naturvårdsverket (adj.), Havs- och vattenmyndigheten och Sveriges kommuner och regioner (adj.). Arbetet förankras i länsrådsgrupp 6 för miljö. I arbetsgruppen ingår personer från olika länsstyrelser, Naturvårdsverket och Skogsstyrelsen. RUS finansierades 2021 av anslag via Naturvårdsverket och Havs- och vattenmyndigheten. Kontaktlänsråd för RUS är länsrådet i Länsstyrelsen Gävleborg och RUS har sitt administrativa säte i Länsstyrelsen Dalarna, där RUS verksamhetsledare har sin anställning.

Vision för RUS är: ”Miljömålen är uppnådda genom samverkan och effektiva insatser som förverkligar Agenda 2030.” Detta har varit utgångspunkt för arbetet under året. Verksamhetsplanens mål för 2019–2021 följs upp i denna verksamhetsberättelse, se *bilaga 1*. Generellt utvecklas verksamheten i målens riktning.

Huvudsakliga insatser under året har varit

- Samordning och utveckling av miljömåluppföljningen och insatser inom miljöinformationsförsörjning.
- Projekt inom olika sakområden, se vidare nedan.
- Vägledning åtgärdsprogram, miljömålsintegrering och genomförande av förändringsledningskurser. Implementering av uppföljningsverktyget Åtgärdswebb för miljömålen.
- Samordning av arbetet i Miljömålsrådet och med Agenda 2030.
- Kommunnätverk med vägledning och workshop om näringslivets miljömålsarbete.
- Medarrangör av miljömålsdagar och regionala miljömålskonferenser. Årliga Nobelmötet.
- Flera av insatserna har skett i samverkan med LEKS (länsstyrelsernas energi- och klimatsamordning) och olika chefsnätverk.

Verksamhetsplanen listar löpande verksamhet och särskilda utvecklingsinsatser i prioritet 1 och 2, där allt är resurssatt. För insatserna i prioritet 1 är ambitionen är att de ska genomföras fullt ut och med hög kvalitet. Bland insatserna i prioritet 1 lyfts också några fram som allra viktigast. Utfallet av insatserna i prioritet 1 redovisas i här nedan.

Utfallet för de allra viktigaste särskilda utvecklingsinsatserna i prioritet 1

Samtliga har skett som planerat:

- Fördjupad utvärdering 2023 (FU23): Deltagit i planering inför FU23 och medverkat i bl.a. målövergripande område vatten i landskapet. Genom RÅU bidragit med underlag.
- Strategisk samhällsplanering miljö-, klimat och energimål: Projekt 2021-2022 med LEKS och samhällsbyggnadsnätverket har pågått under året i enlighet med fastlagd projektplan för fokus på genomslag i kommunal översiktsplanering.
- Målkonflikter och synergier: Projekt 2021-våren 2022 med LEKS och Miljönätverket har pågått under året i enlighet med fastlagd projektplan med fokus på målkonflikter klimat och biologisk mångfald i skogen. Dialog inledd om insats målkonflikter vatten.
- Cirkulär ekonomi och jordekonomi: Två projekt genomförda som avslutas våren 2022, det ena med fokus på att stödja länsstyrelserna i regleringsbrevsuppdrag om cirkulär ekonomi, det andra i samarbete med LEKS och chefsnätverket lantbruk/landsbygd med fokus på kompetensutveckling kring jordbruk och bioekonomi.

Utfallet för övriga särskilda utvecklingsinsatser i prioritet 1

Följande har skett som planerat:

- Regional årlig uppföljning av miljömålen (RÅU): Tagit fram utvecklade anvisningar med bl.a. målbedömning 2030 samt vidareutvecklat inrapportering och RUS webbplats.
- Indikatorer: Bidragit till Naturvårdsverkets utveckling av befintliga indikatorsystemet och kommande introduktion av kategorin ”fler indikatorer i miljöarbetet” (de övriga indikatorerna). Fortsatt arbete med att utveckla indikatorer på lokal nivå och även arbete med uppföljning Agenda 2030.
- Ev. initiera en utredning om hur miljöövervakningsdata kan nyttjas för miljömålsuppföljningen. Planering av detta arbete har skett under året för projekt 2022.
- Agenda 2030: Omfattande medverkan i det länsstyrelsegemensamma arbetet med bl.a. fortsatt processtöd och konferens. Samarbete med nationella samordnaren Agenda 2030 och myndighetsnätverket GD-forum Agenda 2030.
- Regionala konferenser: Tillsammans med Naturvårdsverket, Tillväxtverket och två länsstyrelser arrangerat regionala miljömålskonferenser i Norrbotten och Kalmar.
- Kurser förändringsledning: I samarbete med LEKS genomfört kurser under våren och upphandlat nya grund- och fortsättningskurser för länsstyrelserna och även andra myndigheter samt kommunkurser som erbjuds alla länsstyrelser att genomföra.
- Vägledning stöd till lokalt arbete med miljömålen och Agenda 2030: Kortversion framtagen och lanserad. Kommunnätverk också bildat.
- Fortsatt kommunicera kring Sveriges miljömål och Agenda 2030 efter 2020: Kommunikation har skett i flera olika sammanhang.
- Utveckling ny webbplats och samarbetsyta: Webbplatsen www.rus.se som lanserades vid årsskiftet har fortsatt utvecklats. Omtag har skett med samarbetsytan.

- Kommunikationsstrategiskt arbete: Utifrån kommunikationsstrategin för RUS och dess intressentanalys har utvecklingsarbete skett.

Följande har delvis skett som planerat:

- Smart miljöinformation: Medel har fördelats till flera av länsstyrelsernas insatser med koppling till smart miljöinformation inom miljöskydd, natur och vatten. RUS egen kartläggning har börjat planeras men genomförande kommer att ske våren 2022.
- Pandemins konsekvenser för miljömålen: Smärre insatser.
- Åtgärdswebb för miljömålen: Omfattande arbete med förvaltning och utveckling. Den prioriterade insatsen integration med länsstyrelsernas IT-system för verksamhetsplanering (LISA 2.0) fick dock flyttas fram.
- Utveckling av regionala åtgärdsprogram för miljömålen och miljömålsprocessen: Arbete och planering har skett. Ny vägledning med rekommendationer blev dock inte klar.
- Vägledning etappmål: Arbetet påbörjat men inte slutfört för alla befintliga etappmål.
- Utveckla effekttuppföljning: Vist arbete har skett, men metod/riktlinjer för hur detta ska ske systematiskt ej klar.

Utfallet för särskilda utvecklingsinsatser i prioritet 2

Följande har skett som planerat:

- Näringslivets arbete med miljömål och Agenda 2030
- Kulturmiljö
- Ekosystemtjänster, grön infrastruktur, skogsprogram
- Integrering i regional tillväxt
- Hållbar konsumtion och giftfri vardag
- Hälsöfrämjande processer som drivkraft för miljömål
- Livsmedelsstrategin, landsbygdsprogram/politik
- Länstransportplanering
- Klimatanpassning
- Regionala miljömålsmedel

Följande har delvis skett som planerat:

- Integrering av miljömålen i länsstyrelsernas verksamhet.

Ekonomisk redovisning

2021	Budget	Utfall	Kommentar
Löner, resor m.m. RUS	3 700 000 kr	3 595 120,37 kr	Avser RUS arbetsgrupp. Orsaken till det lägre utfallet är uteblivna resor till följd av pandemin. Samtidigt har arbetsgruppens tid varit lite större än budgeterat.
Arrangemang	200 000 kr	207 938,25 kr	Summan avser medfinansiering av digitala miljömålsdagar och regionala miljömålskonferenser. Vidare avser 101 573 kr förlust vid inställt fysiskt Nobelmöte som fick avbokas och göras till digitalt i sent skede som följd av nya pandemirestriktioner.
Smart miljöinformation	900 000 kr	700 000 kr	Enligt beslutad fördelning till olika projekt. Vissa av dessa medel kommer att slutligt förbrukas 2022. 900 000 kr fördelades, men objekt natur har betalats tillbaka 200 000 kr.
Projekt/insatser	1 480 000- 1 680 000 kr	1 777 054,61 kr	<ul style="list-style-type: none"> - Agenda 2030 processtöd och konferens: 142 400 kr - Förstudie visualisering data Agenda 2030: 50 000 kr (avslutas 2022) - Kulturmiljö extraresurs (räkna q, m.m.): 47 388 kr - Statistik körsträckor SCB: 25 100 kr - Gröna frågor extraresurs (Miljömålsrådet m.m.): 150 000 kr - Följeforskare MMR: 13 975,46 kr - Förändringsledningskurser (fortsättning miljömål, fördjupning, pilot kommunikurs): 156 191,15 kr - Projekt cirkulär ekonomi: 200 000 kr (fortsätter något 2022) - Projekt jordekonomi: 332 000 kr (fortsätter något 2022) - Projekt synergier/målkonflikter: 350 000 kr (fortsätter något 2022) - Strategisk samhällsplanering: 300 000 kr (fortsätter även 2022 och har tidigare finansierats av medel från 2021) - Hälsofrämjande: 10 000 kr
Övrigt	50 000 kr	6 333 kr	Webb, kommunikation.
Summa utgifter:	6 330 000- 6 530 000 kr	6 286 446,23 kr	2021: Anslag via NV och HaV = 5,6 milj. kr, samt tidigare överskott m.m.
Årets resultat/överskott:		+ 211 824,71 kr	På RUS-kontot hos Lst Dalarna fanns vid bokslutet också medel som inte rör NV/HaV. 194 000 kr från SMHI avseende förändringsledning klimatanpassning (de förde 2021 över 350 000 kr för detta). Vidare 216 000 kr av LEKS-medel som betalas tillbaka 2022

Bilaga 1. Uppföljning av mål 2019–2021

Värdering: 1 = Målet bedöms i hög grad vara uppnått. 2 = Målet bedöms i tillräcklig grad vara uppnått. 3 = Målet bedöms i mindre grad vara uppnått.

Uppföljning, utvärdering, miljöinformationsförsörjning

- Regional årlig uppföljning är ändamålsenlig och effektiv utifrån syftet att ge underlag till nationell årlig uppföljning och stimulera miljöarbetet regionalt och lokalt. RUS stöd och samordning är väl fungerande och RUS sammanställningar som görs på uppdrag av Naturvårdsverket kommer till nytta. Information från åtgärdswebben används för regional årlig uppföljning. Uppföljning: 1. Ett stort arbete har lagts på att kontinuerligt utveckla och förbättra RÅU. Arbete med RÅU har i utvecklats i enlighet med det som anges i målet. Enkäter till nationellt målsvariga bekräftar också detta. Information från ÅW används för de länsstyrelser som använder den.
- Indikatorerna på Sverigesmiljömål.se är till nytta för det regionala och lokala miljöarbetet. Kärnindikatorerna är där det är möjligt, rimligt och ändamålsenligt redovisade på regional och lokal nivå. De särskilda lokala miljömålsindikatorer som etablerats är väl använda av kommuner. Övriga indikatorer av stor vikt för miljömålsuppföljning och miljöarbete hålls uppdaterade och är lättillgängliga. RUS bidrar aktivt i indikatorarbetet utifrån regionalt och lokalt perspektiv. Uppföljning: 2. Mycket arbete har lagts på att utveckla och förbättra miljömålssystemets indikator, delvis som följd av regeringsuppdraget för detta och i stora delar samordnat av Naturvårdsverket. I förhållande till målets ambitioner återstår en del, även om arbete har pågått inom alla delar. RUS har bidragit till att de s.k. övriga indikatorerna blir kvar på Sverigesmiljömål.se (återinförs 2022) och till att indikatorer kommit med på Kolada (hos RKA).
- RUS arbetar aktivt med och bidrar till smartare miljöinformation och dess kopplingar till miljömålsarbetet. Uppföljning: 2. RUS har följt och bidragit i olika delar av samarbetet smart miljöinformation. Vidare fördelat medel till ett antal utvecklingsprojekt inom miljöskydd, natur, vatten och miljömål. Ett eget planerat projekt har blivit fördröjt, men ingår som utvecklingsplanen för smart miljöinformation.
- Miljöanalyser och analyser av åtgärders effekter är mer utvecklade på den regionala och lokala nivån till nytta för åtgärdsarbetet, årlig uppföljning och fördjupad utvärdering. RUS bidrar aktivt med olika insatser för detta. Uppföljning: 3. Frågan har funnits med i RUS arbete, i exempelvis RUS metodprojekt åtgärdsprogram där miljö- och samhällsekonomiska effekter var ett tema där Naturvårdsverket bidrog med sin kompetens. Arbete återstår dock för måluppfyllelse.
- Miljöövervakningen och dess resultat samt annan miljöinformation används mer för miljömålsuppföljningen och RUS bidrar till detta på den regionala och lokala nivån. Uppföljning: 2. RUS har kontinuerligt arbetat för att stärka kopplingen mellan MÖ och MMU samt till samordning och dialog mellan de som arbetar med de två uppdragen. Ett särskilt projekt kommer att genomföras 2022.
- Miljömålsuppföljningen och uppföljningen av Agenda 2030 kopplar till och kompletterar varandra väl. RUS bidrar aktivt till detta på den regionala och lokala nivån. Uppföljning: 1. RUS har följt och bidragit i de olika uppdrag som rör uppföljning och utvärdering av de globala målen för hållbar utveckling, för tillfället i samarbete med nationella samordnaren för Agenda 2030. Sen återstår arbete för att uppfylla målets första mening.

Stöd i åtgärdsarbetet

- RUS bidrar till att synliggöra den regionala och lokala nivåns betydelse för miljö- och hållbarhetsarbetet samt till tvärssektoriella och helhetsperspektiv. RUS tar sig an frågor av vikt för det regionala och lokala miljömålsarbetet som ingen annan naturligt tar om hand, stimulerar samverkan mellan länen, olika nivåer och aktörer samt bevakar att miljömålen beaktas i bl.a. strategier. Uppföljning: 1. RUS har under treårsperioden bedrivit ett flertal olika egna projekt och medverkar i andras som bidragit till målets ambition. Här kan bl.a. nämnas vägledningar för kommuner och näringsliv och inom flera sakområden. Arbetet i Miljömålsrådet bör här också nämnas.
- Miljömålen används och kommuniceras regionalt och lokalt av myndigheter, kommuner, företag och organisationer samt anpassas där så är möjligt och ändamålsenligt. RUS bidrar till detta, särskilt uppmärksammas etappmålen. RUS bidrar till att föra miljömålssystemet in i 2020-talet som en nationell konkretisering av Agenda 2030. Uppföljning: 2. RUS och enskilda länsstyrelser har bidragit till målets ambition. RUS tar fram vägledning för etappmål, men arbetet är inte klart.
- Miljömålen är integrerade i länsstyrelsernas och Skogsstyrelsens verksamhet och en utgångspunkt vid planering, genomförande och uppföljning. RUS bidrar med olika insatser till detta. Uppföljning: 2. RUS och enskilda länsstyrelser har bidragit till målets ambition. Ett särskilt tidigare regleringsbrevsuppdrag bidrog till att fokusera detta. RUS har ett pågående projekt som ännu inte blivit klart.
- De regionala åtgärdsprogrammen är centrala styrdokument för miljöarbetet i länen. Åtgärdswebben används aktivt som ett användbart och kommunikativt verktyg för detta. RUS riktlinjer och rekommendationer för regionala åtgärdsprogram är förankrade och tillämpade. Uppföljning: 2. Flertalet länsstyrelser har åtgärdsprogram för miljömålen som är viktiga styrdokument. RUS bidrar till utveckling av dessa, senast i workshopserie 2020. Uppdaterad vägledning för åtgärdsprogram på gång, men blev ej klar 2021. Åtgärdswebben har kommit i förvaltning och stort arbete har lagts ner på denna. Fler länsstyrelser behöver dock använda den.
- Länsstyrelserna samarbetar kring metodutveckling och lär av varandra. RUS vägledningar förvaltas, kommuniceras och används. RUS fortsätter bidra till förändringsledningskompetens. Uppföljning: 1. RUS har bidragit mycket till sådant samarbete, särskilt de grund- och fortsättningskurser i förändringsledning som hållits för ett stort antal medarbete. Vägledningar förvaltas och några har uppdaterats.
- Det regionala miljömålsuppdraget och RUS arbetar aktivt för de globala hållbarhetsmålen och med genomförandet av Agenda 2030. Uppföljning: 1. RUS har i hög grad bidragit till det länsstyrelsegemensamma arbete för Agenda 2030 som i hög grad byggts upp under perioden och där bl.a. processtöd tagits fram och konferenser anordnats. Vidare har RUS bidragit till samverkan med olika aktörer utanför länsstyrelserna. På flera länsstyrelser har miljömålssamordnare också hållit samman Agenda 2030-uppdraget.

Övrigt

- RUS är ett ändamålsenligt väl fungerande samverkansorgan för det regionala och lokala miljömålsarbetet. Uppföljning som visar effekterna av RUS verksamhet är väl utvecklad. Uppföljning: 1. Den externa utvärdering av RUS som blev klar vid årsskiftet 2018/2019 visade att RUS uppfyller målets ambition. Utvärderingen pekade också på förbättringsmöjligheter, bl.a. uppföljning av effekterna av verksamheten, där arbete återstår. RUS har arbetat med dessa förbättringsfrågor och med organisationsutveckling under perioden.

Bilaga 2. Redovisning av vad som utförts inom samtliga punkter i verksamhetsplanen

Här följs verksamhetsplanens samtliga punkter upp. För utvecklingsinsatser i prioritet 1 har ambitionen varit att insatserna ska genomföras fullt ut och med hög kvalitet, för prioritet 2 att de ska genomföras i tillräcklig omfattning och kvalitet, men i mån av resurser och vid behov kan nedprioritering ske.

Uppföljning, utvärdering, miljöinformationsförsörjning

Löpande verksamhet:

Resursåtgång: Denna verksamhet har huvudsakligen finansierats genom RUS arbetsgrupps tid. I verksamhetsplanen 2021 tidsattes denna till 166 arbetsdagar. Arbetsgruppen bedöms vid uppföljningen ha lagt ned ungefär denna tid.

Regional kontaktyta.

Stöd och samordning regionalt (regional årlig uppföljning av miljömålen, indikatoruppdateringar)

Har skett som planerat.

Länsstyrelserna har genom RUS har deltagit i NV:s strategiska miljömålsgrupp, samverkansgrupp och målarbetsgrupp. Löpande dialog har skett med Naturvårdsverket, nationellt målsvariga myndigheter m.fl.

RUS har i samråd med Naturvårdsverket tagit fram anvisningar för RÅU. Dessa har fortsatt utvecklas, bl.a. med hänsyn till att år 2030 ersatt 2020 som uppföljningsår och att den regionala uppföljningen 2021 utgör bidrag till den fördjupade utvärderingen 2023. Dessutom eftersträvar RUS en utveckling av hur förväntade effekter av åtgärder kan redovisas. RUS har inför RÅU ordnat Skypemöten för målsvariga på länsstyrelserna och Skogsstyrelsen, där nationellt målsvariga deltagit. Möten har ordnats för alla miljö kvalitetsmål, generationsmålet och kulturmiljö, liksom ett introducerande möte. Syftet är att stödja länsstyrelserna i uppföljningen och att skapa en kontaktyta mellan nationell och regional nivå. Målsvariga på länsstyrelserna för respektive mål och även miljömålssamordnare har deltagit vid mötena, som också spelades in.

RUS har liksom tidigare ansvarat för att länsstyrelsernas redovisningar sammanställts målvis som underlag för de nationellt målsvariga, lagt upp RÅU i sin helhet på RUS webbplats samt tagit fram ett kommunikationspaket för RÅU innehållande nyhetsmall och inlägg till sociala medier. RUS har under vintern sammanfattat och analyserat länens årliga uppföljning 2020 och tagit fram underlag och texter till Naturvårdsverkets rapport till regeringen. Motsvarande arbete för 2021 års uppföljning påbörjades i slutet av året.

RUS har i samarbete med Naturvårdsverket planerat och samordnat den regionala uppdateringen av miljömålsindikatorerna på sverigesmiljömål.se som genomfördes under hösten. RUS ansvarar för den regionala dataförsörjningen, framtagande av malltexter och kvalitetsgranskning av regionala indikatorer innan publicering. Nytt för året var också att generella indikatorer lagts in på regional nivå som RUS tog fram. Inför länsstyrelsernas uppdatering anordnades informationsmöte via Skype.

RUS medverkar regelbundet i synkroniseringsmöten med Naturvårdsverket kopplat till utveckling och drift av Indikatorhanteringssystemet (IHS), VIS och sverigesmiljömål.se.

Se även utvecklingspunkt indikatorer och regional årlig uppföljning nedan.

Förvaltning.

Har skett som planerat.

Inom vissa områden har RUS varit mer engagerad i förvaltningen av miljödata. Här redovisas sådana insatser under året.

RUS har liksom tidigare deltagit i förvaltningen av den nationella emissionsdatabasen och dess användarråd. Under året har emissionsdatabasen övergått till SMHI:s Luftwebb. Det har varit en hel del kontakter med SMHI under året och det har fungerat väl. RUS har fått en ny ansvarig för Frisk luft som ingår i Användarrådet.

RUS har under året fortsatt arbetet med utveckling av Räkna q!, se redovisning av detta under kulturmiljöpunkten i verksamhetsberättelsens del stöd i åtgärdsarbetet.

RUS har haft fortsatt kontakt med SCB om uppdatering av den studie RUS tidigare tagit fram om hur markanvändningsstatistik kan användas för uppföljning. Upphandling och genomförande har dock inte genomförts 2021. RUS har finansierat uttag av statistik från körsträckedatabasen.

RUS har ingått i Energimyndighetens användarråd för regional och kommunal energistatistik. Inga möten under året.

Miljöövervakning.

Har skett som planerat.

RUS har fortsatt dialogen med Naturvårdsverket kring regional miljöövervakningsprogram och även börjat planera ett projekt inför 2022, se egen punkt nedan. I februari anordnade RUS ett välbesökt möte för länsstyrelsernas miljöövervakare och miljömålssamordnare, där Naturvårdsverket och Havs och vattenmyndigheten också deltog. Naturvårdsverket anordnade digitala miljöövervakningsdagar i september där RUS medverkade med en workshop om miljöövervakning och miljömålsuppföljning, vars resultat används som underlag till planerat RUS-projekt 2022. Vid de möten som hölls med länen inför arbetet med Regional årlig uppföljning diskuterades användandet av miljöövervakningsdata särskilt.

Sverigesmiljömål.se.

Har skett som planerat.

RUS har haft löpande dialog med Naturvårdsverket i de delar av Sverigesmiljömål.se som har betydelse för regional och lokal miljömålsuppföljning.

Länsstyrelseförvaltning.

Har skett som planerat.

RUS har liksom tidigare deltagit i länsstyrelsernas interna objektfamiljgrupp miljö samt i styrgruppen för förvaltningsobjekt Vatten och Miljömål, där Åtgärdswebb för miljömål ingår.

Smart miljöinformation.

Har skett som planerat.

I objektfamiljgruppen miljö har länsstyrelsernas deltagande i smart miljöinformation löpande diskuterats. RUS har deltagit i förvaltningsgruppen för strategi för miljödatahantering samt andra sammanhang inom smart miljöinformation.

Särskilda utvecklingsinsatser:

Resursåtgång: Denna verksamhet har finansierats genom RUS arbetsgrupps tid samt medel till smart miljöinformation. I verksamhetsplanen 2021 tidsattes tiden till 87 arbetsdagar. Arbetsgruppen bedöms vid uppföljningen ha lagt ned något mindre tid på grund av att RUS egen utredning inom smart miljöinformation skjutits fram i tiden och genom att fördjupad utvärdering inneburit något mindre insatser då huvuddelen av arbetet sker 2022.

Prioritet 1:

Fördjupad utvärdering 2023 (FU23): Bidra i den målvisa och målövergripande FU23, samordnad av Naturvårdsverket, utifrån regionalt och lokalt perspektiv. Understödjande delaktighet från länsstyrelser samt regional och lokal nivå. *Resursättning: RUS arbetstid 16 dagar.*

Har skett som planerat.

Under året har Naturvårdsverket fortsatt planering av och påbörjat arbetet med FU23. Länsstyrelserna och RUS har deltagit i planeringen i Naturvårdsverkets grupper och i RUS styr- och arbetsgrupp. Idé om särskilt regionalt underlag diskuterades i RUS, men idén släpptes då Naturvårdsverket inte efterfrågade det. Regional årlig uppföljning 2021 utgör också underlag till FU23, med målbedömning till 2030. För generationsmålet har länsstyrelserna i uppföljningen även bedömt inriktningen i samhällsomställningen, på förfrågan av Naturvårdsverket. FU23 togs också upp på Nobelmötet för miljömålssamordnare och deras chefer i december. RUS har deltagit i några av de målövergripande områden i FU23 där arbete påbörjats. I tema Vatten i landskapet, som drivs av HaV och SGU, har RUS deltagit i en workshop i augusti. RUS har också haft dialog med Naturvårdsverket om temat biologisk mångfald skog och odlingslandskap och med RAÄ kring temat klimatanpassning med fokus på kulturmiljö. FU23 har löpande tagits upp i RUS styrgrupp.

Regional årlig uppföljning av miljömålen (RÅU): I samråd och dialog med länsstyrelserna, Naturvårdsverket, Skogsstyrelsen, nationella målmyndigheter och SKR fortsätta förenkla, förtydliga och utveckla RÅU och ta fram anvisningar för RÅU 2021. Vidareutveckla de nya sidorna för RÅU på RUS webbplats för att visa uppföljningen på ett kommunikativt sätt. Identifiera hur åtgärdswebbens data kan användas i RÅU (Åtgärdswebb egen VP-punkt). Stödja länsstyrelserna i att för första gången följa upp målen mot 2030. I dialog med Naturvårdsverket se hur RÅU kan bli ett bra underlag till FU23. *Resursättning: RUS arbetstid 25 dagar.*

Har skett som planerat.

Jämfört med föregående år har anvisningarna för RÅU utvecklats ytterligare bl.a. avseende skrivmall kompletterat med ett webinarium om hur man använder formatmallar i Word samt riktlinjer och verktyg för tillgänglighetsanpassning av dokument. Utfallet av detta var mycket positivt och RUS arbetsgrupp kunde spara in värdefull tid vid den fortsatta hanteringen av länsstyrelsernas dokument jämfört med föregående år. Frågan om hur åtgärdswebbens data ska kunna nyttjas i miljömålsuppföljningen har fortsatt diskuteras. I RÅU 2021 skedde måluppföljning för första gången mot 2030, vilket också var en fokuspunkt under de målvisa webbmötena i september. Särskild dialog skedde med några nationella myndigheter om vad uppföljning till 2030 innebär för skillnader jämfört med uppföljning mot 2020.

Indikatorer: Fortsätta samarbetet med RKA, SKR och Naturvårdsverket om utveckling av lokal redovisning av indikatorer/nyckeltal för miljö och klimat på Kolada (Kommun- och landstingsdatabasen). Fullfölja arbetet med att utveckla och etablera lokala indikatorer i enlighet med tidigare regeringsuppdrag. Bidra till etablering av de s.k. övriga miljömålsindikatorerna på Sverigesmiljomal.se samt bidra i diskussion om dess förvaltning. Utreda ytterligare kärnindikatorer och övriga indikatorer som kan redovisas regionalt och lokalt. Fortsätta följa SCB:s och RKA:s uppdrag kring indikatorer för uppföljning av Agenda 2030. Medverka och bidra i RAÄ projekt kulturmiljööversikt miljömålsuppföljning, där Naturvårdsverkets miljömål prioriteras. Ev. bidra till finansiering av kulturmiljöindikator för fjällmålet. *Resurssättning: RUS arbetstid 34 dagar.*

Har skett som planerat.

Samarbetet med RKA (Rådet för främjande av kommunala analyser) med flera om utveckling av lokal redovisning av indikatorer/nyckeltal för miljö och klimat på Kolada (Kommun- och landstingsdatabasen) och förvaltning av de indikatorer som lanserades där i december 2020 har fortsatt. RUS sammankallade till ett möte i augusti som skulle följts upp med ett i december, men detta flyttas till våren 2022. Fortsatt utveckling av lokala indikatorer i enlighet med tidigare regeringsuppdrag behöver fortsätta. Från Sverigesmiljomal.se länkas till de lokala indikatorerna.

Naturvårdsverket har fört dialog med RUS och målsansvariga myndigheter om de s.k. övriga indikatorerna (tidigare miljömålsindikatorer som utgick genom regeringsuppdraget, men som Naturvårdsverket på initiativ från RUS beslutat kan komma tillbaka), dess etablering och förvaltning. Arbetet med att utarbeta riktlinjer och ansvarsfördelning för dessa indikatorer har pågått under 2021 och fortsätter under 2022. De övriga indikatorerna kommer publiceras under rubriken ”Fler indikatorer i miljöarbetet” på sverigesmiljomal.se under 2022.

Under året har diskussion skett om frekvens för indikatoruppdateringar framöver, både för kärnindikatorerna och de övriga indikatorerna. Ett förslag finns för 2022.

RUS har fortsatt analys av ytterligare kärnindikatorer där det vore önskvärt och möjligt med regional och lokal upplösning.

RUS har följt SCB:s och RKA:s arbete med Agenda 2030-indikatorer och deltagit på bl.a. SCB:s årliga forum. Inom ramen för länsstyrelsernas gemensamma arbete med Agenda 2030, där RUS ingår, har samarbete inom detta område även skett med nationella samordnaren för Agenda 2030. Detta har lett fram till arbete med en förstudie om verktyg för tillgängliggörande och visualisering av data för uppföljning av de globala målen på kommunal och regional nivå med utgångspunkt i Agenda 2030. RUS medfinansierar förstudien som slutförs våren 2022.

RUS har medverkat och bidragit i RAÄ projekt kulturmiljööversikt miljömålsuppföljning, men arbete med kulturmiljöindikator för fjällmålet återstår.

Smart miljöinformation: Tillgodose Naturvårdsverkets riktlinjer för regionala miljömålsmedel 2020 genom följande insatser:

- Bidra ekonomiskt till anpassningar av IT-system och deltagande i arbete med smart miljöinformation genom förfrågan till länsstyrelsernas berörda förvaltningsobjekt om deras behov. Bereda och besluta om inkommande förslag.
- Utifrån 2020 fastställd projektplan fullfölja arbetet med två enklare utredningar (kartläggning och analys) i syfte att bättre koppla smart miljöinformation med miljömålsarbetet: Dels se över vilka IT-system som har information av intresse för miljömålsuppföljningen och hur de kan användas och tillgängliggöras. Dels se över behovet av digital miljöinformation i samhället utifrån

miljömålens behov, där man utgår från miljömålen i sin helhet. Resultatet kan användas som underlag för prioriteringar i fortsatt arbete. Genomförande i dialog med objektsförvaltningen.

Resursättning: RUS arbetstid 12 dagar.

Har delvis skett som planerat.

1. En utlysning om medel till smart miljöinformation gjordes under vintern, i samarbete med företrädare för förvaltningsorganisationen till länsstyrelsernas förvaltningsobjekt miljöskydd, natur och vatten. Äskanden inkom från samtliga. Beslut fattades i mars om att avsätta 900 000 kr till:
2. Förstudie hur FO Miljöskydds data kan användas för miljömålsuppföljning, 50 000 kr. Arbete behöver ske i samverkan med RUS planerade projekt om att bättre koppla miljöinformation till miljömålsarbetet.
3. Upprätthålla arbetet med inrapportering av miljödata från verksamhetsutövare. 250 000 kr.
4. Utredning IED-rapportering. 84 000 kr.
5. Förbättrade arbetsflöden uppdragsportalen natur. 290 000 kr.
6. Installation av PX-web (miljötillståndet i skogslandskapet), 60 000 kr.
7. Vidareutveckling av Åtgärdswebben, 100 000 kr.
8. Deltagande i program Hav och vatten smart miljöinfo, 66 000 kr.

Inkommen redovisning från förvaltningsobjekt miljöskydd från förvaltningsledare Magnus Nårdal, avseende projekt 1-3:

FO-Miljöskydd beviljades 384 tkr av medel från RUS under 2021. Större delen av beloppet av tilldelade medel har förbrukats under slutet av 2021. En mindre del arbetas upp under början av 2022.

Upprätthålla arbetet med inrapportering av miljödata från verksamhetsutövare: Under hela året har kontinuerligt arbete förts genom samtal och dialog med Naturvårdsverket, enskilda kommuner, SKR och Havs- och vattenmyndigheten. Dialog om olika parter behov kring inrapporteringen av miljödata från verksamhetsutövarna och dialog om hur SMP skulle kunna ersättas. Sista kvartalet intensifierades arbetet utifrån en gemensam arbetsinriktning mellan Länsstyrelsernas och Naturvårdsverket. Extern konsult kunde upphandlas för att hjälpa till att driva frågorna framåt och ta fram och sammanställa utredningsmaterial. Arbetet förväntas leda till en formell överenskommelse om fortsatt arbete. Förhoppningsvis under februari. RUS-medel har varit avgörande faktor för att kunna arbeta för att hålla liv i arbetet under 2021. Annan finansiering har saknats.

Utredning IED-rapportering: Arbetet med utökad funktionalitet (IT-stöd) för IED-rapporteringen och publicering av dokument har tyvärr inte gett förväntat utfall. Samtalen med NV kom under 2021 främst att kretsa runt befintliga lösningar och funktioner som inte fungerade som tänkt. Under slutet av 2021 framkom att NV överväger en hemställan till regeringen, för att flytta ansvaret om publicering, från NV till respektive beslutande myndighet. Behov och krav av tekniska lösningar är i dagsläget därför väldigt osäkra.

Förstudie hur FO Miljöskydds data kan användas för miljömålsuppföljning: Ursprunglig tanke om gemensam utredning med andra RUS-planerade projekt uteblev. FO-miljöskydd har inte haft möjlighet att prioritera personresurser/ kapacitet att driva frågan framåt som tänkt. Det har dock tagits

fram krav/underlag för NikITa att möjliggöra större sammanställningar och utsökning av utsläppsdata från NikITa, med andra skärningar än enskilda verksamheter.

Förvaltningsobjektet har meddelats av RUS att omfördelningen är okey och att insatserna kan avslutas i början av 2022.

Inkommen redovisning från förvaltningsobjekt natur från objektsägare Henrick Blank, avseende projekt 4-5:

Under 2021 har verksamheten på grund av pandemi och personalbrist (både på verksamhets- och IT-sidan) och hos samverkansparter inneburit att endast en mindre del av det planerade arbetet genomförts. De medel som förbrukats (77 349 kr) har huvudsakligen gått till att delfinansiera framtagande av API för Uppdragsportalen. Detta möjliggör att data avseende till exempel uppföljningsdata och data om invasiva främmande arter kan automatisk överföras från Uppdragsportalen (Naturvårdsdatabasen) till databaser hos till exempel Naturvårdsverket eller SLU. Medel har i liten grad (ca 4 000 kr) gått till förberedande arbete kring installation av applikationen PX-web.

Genomförande fortsätter under 2022 då 69 000 kr används, övriga tilldelade 200 000 kr bedöms inte längre behövas och objektet betalar tillbaka dem till RUS.

Inkommen redovisning från förvaltningsobjekt miljöskydd från förvaltningsledare Tobias Haag, avseende projekt 6-7:

Förvaltningsobjekt Vatten och miljömål har använt tilldelade medel från RUS under 2021 enligt följande:

Vidareutveckling av Åtgärdswebben, totalt 70 453 kr

Medlen har använt till lönekostnader för objektspecialister som arbetet med vidareutveckling av Åtgärdswebben. Återstående medel, 29 547 kr, avses att användas för att slutföra integrationen mellan Åtgärdswebben och LISA under 2022.

Deltagande i smart miljöinformation, totalt 66 000 kr

Medlen har använt för lönekostnader för deltagande från objektet i samverkansprogrammet smart miljöinformation. Objektet har deltagit i förvaltningsgruppen för strategi för miljödatahantering och i beredningsgruppen för Miljöinformationsrådet.

RUS egen kartläggning och analys har börjat planeras men inte påbörjats. Insatsen har under året tagits med som ett förutsättningskapande initiativ i smart miljöinformation som meddelats att insatsen ska genomföras under våren 2022.

Ev. initiera en utredning om hur miljöövervakningsdata bättre kan nyttjas för miljömålsuppföljningen. Vid denna insats kan vissa omprioriteringar behöva ske.

Har skett som planerat.

RUS ordnade ett välbesökt Skype-möte i februari med miljömålssamordnare/miljöövervakare och deras chefer, där också Naturvårdsverket och HAV deltog. Vid detta möte instämde deltagarna i RUS idé om ett regionalt projekt om miljöövervakning och miljömål. Ett uppföljande möte i en mindre krets hölls i maj. Därefter har RUS i samverkan med Jönköpings och Kronbergs län arbetat fram en projektplan, med syfte att bättre kunna beskriva miljötillståndet med utgångspunkt i miljöövervakningen samt att bättre visa utvecklingen för miljömålen. Projektet planeras till 2022. RUS har också lyft projektet på de digitala MÖV dagarna och förankrat det på det digitala Nobelmötet i december.

Stöd i åtgärdsarbetet för att nå miljömålen

Löpande verksamhet:

Resursåtgång: Denna verksamhet har huvudsakligen finansierats genom RUS arbetsgrupps tid. I verksamhetsplanen 2021 tidsattes denna till 110 arbetsdagar. Arbetsgruppen bedöms vid uppföljningen ha lagt ned något mer än denna tid då mer tid lagts på Miljömålsrådet, som i RUS verksamhetsplan tas upp under löpande verksamhet.

Kunskapsförmedling.

Dialog.

Har skett som planerat.

Kunskap och information har förmedlats via många kanaler. Löpande dialog har skett med en mängd aktörer, inom länsstyrelserna och andra.

Sverigemiljömål.se.

Har skett som planerat.

Löpande dialog har skett kring sverigemiljömål.se och länkar till RUS webbplats och vägledning etc. RUS kommunikator har representerat länsstyrelserna i styrgruppen för Sverigemiljömål.se, som dock inte haft några möten under året.

Förvaltning och referensgrupper.

Har skett som planerat.

Under 2021 har RUS publicerat två rapporter: kortversion av lokalt arbete med miljömål och Agenda 2030 samt klimatsmarta länstransportplaner.

Följande referensgrupper till RUS har verkat under året: konsumtion, gröna frågor/ekosystemtjänster, kommunstöd och kulturmiljö. Deras verksamhet beskrivs under egna punkter nedan.

Stöd till kommunernas miljömålsarbete.

Har skett som planerat.

Dialog och samarbete har skett med SKR i flera olika frågor och RUS har deltagit vid deras arrangemang (konferens med strategier). I juni deltog RUS även vid ett möte med SKR miljöchefsgrupp där vi berättade om arbetet med referensgruppen samt planen på att starta ett kommunätverk med miljömålen i fokus.

RUS referensgrupp till stöd för kommunerna har fortsatt sitt arbete och haft tre Skype-möten som främst berört erfarenhetsutbyte, indikatorer och referenssynpunkter på den vägledning som tagits fram, se vidare egen punkt nedan. I gruppen har deltagit miljö- och hållbarhetsstrateger från Lund, Karlskrona/ekokommunerna, Botkyrka, Torsby, Sollefteå samt Region Västerbotten och fyra länsstyrelser. Under 2021 utökades gruppen med ytterligare tre kommuner Göteborg och Jönköping och Sorsele, i den sistnämnda kommunen deltar kommunchefen. Vid intresseförfrågan som gick ut till landets kommuner fanns ett stort intresse från flera kommuner att delta i referensgruppen. För att ta till vara detta intresse så startade RUS under slutet av 2021 ett kommunätverk med fokus på miljömål och miljöarbete. I nätverket ingår ytterligare cirka 20 kommuner och ett möte arrangerades för nätverket under 2021. Syftet med referensgruppen och nätverket formulerades.

Under året har en andra pilotutbildning i förändringsledning genomförts för kommuner i Kronoberg. Kommunernas utvärdering av utbildningen positiv. Se egen punkt om kurser nedan.

Miljömålsdagarna. *Resurssättning: RUS arbetstid 23 dagar.*

Har skett som planerat.

Miljömålsdagarna i Nyköping hade 2020 skjutits fram till 2021 med anledning av Coronapandemin. Miljömålsdagarna 2021 planerades först som fysiska, men gjordes om till digitala, men från Nyköping. De genomfördes 5-6 maj med tema livsmedel. Konferensen inleddes med ett pre-event på tema ”Grön omstart – vi växlar upp för miljömålen!”, där bl.a. Gunnar Wetterberg gav en historisk tillbakablick på tidigare kriser och hållbar ekonomisk återhämtning och där landshövding Göran Enander deltog i en panel. Bland medverkande vid konferensen var bl.a. klimat- och miljöminister Per Bolund, ordförande i Klimatpolitiska rådet Johan Kuylenstierna, forskare Elin Röös och flera generaldirektörer. RUS höll i en parallell session om ”Sveriges miljömål efter 2020 – miljödimensionen av Agenda 2030”, med inledningar av olika aktörer där de gav sin syn på miljömålsarbetet framåt och workshop. Carl-Johan Sanglert i RUS arbetsgrupp medverkade med ett föredrag om förutsättningarna för ett långsiktigt miljöarbete ur ett kulturgeografiskt perspektiv. Antalet anmälda till miljömålsdagarna var över 500 stycken, vilket är rekord.

Huvudarrangörerna Naturvårdsverket, Länsstyrelsen Södermanland och RUS samt medarrangörerna Svenskt Näringsliv, Teknikföretagen, Livsmedelsföretagen, Nyköpings kommun och Region Sörmland lade ner stort arbete i planering och genomförandet under våren m.fl. i projekt- och styrgrupp. RUS var huvudansvarig för kommunikation och anmälningsfunktion.

Efter sommaren började 2022 års miljömålsdagar i Västernorrland (Sundsvall) att planeras. Ett möte hölls där Västernorrlands landshövding och länsråd deltog. Utifrån diskussionen där formades temat hållbar grön omställning. Flera möten i styr- och projektgrupp hölls under hösten.

Miljömålsrådet. *Resurssättning: RUS arbetstid 32 dagar.*

Har skett som planerat.

Samtliga länsstyrelser har i uppdrag att bistå Miljömålsrådet. Länsstyrelserna ingår tillsammans med 17 nationella myndigheter i Miljömålsrådet, som regeringen inrättat och vars nuvarande uppdrag gäller till maj 2022. Landshövdingen i Uppsala är ordförande i och företräder tillsammans med länsrådet i Gävleborg länsstyrelserna i rådet. Länsstyrelsernas medverkan i rådets arbete är förankrat med berörda länsrådsgrupper och chefsnätverk. Miljömålsrådets arbete tas också löpande upp vid landshövdinge- och länsrådsmöten och genom information till samtliga länsstyrelser. Beredningsresurs och kontaktperson till rådet och är verksamhetsledaren för RUS.

År 2021 har Miljömålsrådets arbete huvudsakligen fortsatt bedrivits inom de sju programområden som initierades hösten 2019. Dessa är: Ramverk för nationell planering, Insatser för Grön infrastruktur, Staten går före, Klimathänsyn i bygg- och anläggningsbranschen, Styrmedel för hållbar konsumtion, Hållbar elektrifiering och Syntesarbete om ett hållbart livsmedelssystem. Under hösten har flera slutleveranser inför marsrapporteringen förberetts.

Länsstyrelserna har deltagit aktivt i samtliga programområden med medarbetare från ett flertal länsstyrelser och medarbetare från RUS arbetsgrupp. Inom varje programområde har länsstyrelserna därtill deltagit i flertalet samverkansåtgärder och förslag till regeringsuppdrag och etappmål som tagits fram. Områdena Ramverk för nationell planering och Insatser för grön infrastruktur har prioriterats särskilt och här finns också utsedda kontaktpersoner vid samtliga länsstyrelser. Vid den ledningskonferens som länsstyrelserna höll tillsammans med Naturvårdsverket och

Boverket i oktober var ramverket tema, vilket bidrog till förankring av arbetet bland länsledningarna. Inom programområdena har länsstyrelserna också varit drivansvarig i tre samverkansåtgärder: ekosystemtjänster i fysisk planering, mål och beskrivningar för en funktionell grön infrastruktur och aktiviteter för att stödja kommunerna i hållbar elektrifiering.

Utöver programområdena har länsstyrelserna deltagit i fyra fristående samverkansåtgärder:

- Myndighetsnätverk och gemensamma arbetsinsatser - för ökad samverkan, kunskap och ett effektivare åtgärdsarbete med förorenade sediment.
- Samverkan om genomförandet av förslag inom den nationella handlingsplanen för radon.
- Brukningsvärd jordbruksmark – för vem, till vad och när? – Ny modell för värdering av jordbruksmark.
- Mer naturbetesmark och ekonomiskt bärkraftiga lantbruksföretag.

RUS har förutom som kontaktperson till rådet och beredningsfunktion bidragit med medverkan i sex av de sju programområden. Här kan nämnas bland annat:

- Drivansvar två samverkansåtgärder inom program grön infrastruktur, se vidare under punkten gröna frågor nedan.
- Drivansvar i arbete med styrmedelsförslag om lokal planering inom program hållbar elektrifiering.
- Deltagande arbetsgrupp för textil inom program styrmedel för hållbar konsumtion där det arbetats med både bakgrundsfakta och konkreta styrmedelsförslag.
- Deltagande samverkansåtgärd finansiella strömmar inom program staten går före.
- Deltagande i utbildning i systeminnovation anordnad av Vinnova inom Staten går före, som öppnades upp för ett tiotal länsstyrelsemedarbetare.
- Medverkan i ramverk nationell planering och målbildsarbetet inom hållbara livsmedelssystem.

Miljömålsrådet har löpande tagits upp på RUS styrgruppsmöten.

Forskningsfrågor.

Har delvis skett som planerat.

RUS har lyft forskningsfrågor och haft forskare vid flera möten, bl.a. vid Nobelmötet där Södertörns högskola och IVL medverkande. Inom Miljömålsrådets arbete har Lunds universitet anlåtats, se punkten om gröna frågor nedan. RUS har bidragit i Formas arbete med miljöanalyser genom synpunkter via Naturvårdsverkets strategiska miljömålsgrupp.

Verksamhetsplanens ambition att arrangera frukost- och lunchföreläsningar med forskare och andra som kan bidra med perspektiv på olika miljömålsområden har inte genomförts.

Medverkan i nationella uppdrag för länsstyrelserna.

Har skett som planerat.

RUS har medverkat i dialog, möten och med synpunkter i bl.a. Naturvårdsverkets samrådsgrupp för samhällsekonomisk analys, Formas arbete med miljöanalyser, Naturvårdsverkets

fokalpunktsroll för FN:s tioåriga ramverk för hållbar konsumtion och produktion (FN 10 YFP), Klimatpolitiska rådet, klimaträttsutredningen och Länsstyrelsen Uppsalas regeringsuppdrag inom klimat.

Särskilda utvecklingsinsatser:

Prioritet 1:

Resursåtgång: Denna verksamhet har finansierats genom RUS arbetsgrupps tid samt medel till olika projektaktiviteter som framgår i bokslutet. I verksamhetsplanen 2021 tidsattes RUS tid till 305 arbetsdagar. Arbetsgruppen bedöms vid uppföljningen ha lagt ned ungefär samma tid som planerat, men inom ramen för de olika insatserna finns skillnader. Mer arbete har lagts på Agenda 2030, transportplanering, kulturmiljö och konsumtion. Mindre arbete har lagts på utveckling av regionala åtgärdsprogram för miljömålen, integrering av miljömålen i länsstyrelsernas verksamhet och vägledning etappmål.

Pandemins konsekvenser för miljömålen: Vid behov bidra i analyser, bl.a. fortsatt arbete med analysen utifrån de globala målen som länsstyrelserna gemensamt tagit fram. *Resursättning: RUS arbetstid 4 dagar.*

Har delvis skett som planerat.

RUS har inte arbetet vidare med den analys som togs fram 2020 och insatser har inte heller efterfrågats från stabsarbetet. Miljömålsdagarnas pre-event hade tema kopplat till pandemin.

Åtgärdswebb för miljömålen: Inom ramen för den länsstyrelsegemensamma förvaltningen (inom objekt Vatten och miljömål och med stöd av förvaltningsledare, två objektspecialister och ett applikationsråd) och fastställd förvaltningsplan fortsätta implementeringen och utvecklingen av detta IT-system för planering och uppföljning av regionala åtgärdsprogram för miljömålen. Under året prioritera följande insatser:

-Färdigställa påbörjad integration med länsstyrelsernas IT-system för verksamhetsplanering (LISA 2.0) med syfte att förenkla tillgängligheten av underlag för den årliga uppföljningen. Åtgärder exporteras från Åtgärdswebben till LISA. Uppföljningen av åtgärdsarbetet görs i LISA och exporteras till Åtgärdswebben.

- Upprätta/uppdatera rutiner för förvaltning och organisation.

- Fortsätta utbildning och support kring IT-systemet för användare.

- Fortsatt arbeta för att få länsstyrelsernas miljömåluppdrag att använda systemet och fortsätta dialogen med andra uppdrag med åtgärdsprogram om detta (energi/klimat, klimatanpassning, grön infrastruktur, vattenförvaltning m.fl.).

Resursättning: RUS arbetstid 34 dagar (inkl. tid för objektspecialist som ingår i RUS arbetsgrupp). Åtgärdswebben finansieras i förvaltningen även av andra länsstyrelsegemensamma medel, ca 700 000 kr (förvaltningsmedel och Lst IT).

Har delvis skett som planerat.

Åtgärdswebben ligger under förvaltningsobjektet Vatten och Miljömål och arbetet bedrivs huvudsakligen av två objektspecialister, varav den ena ingått i RUS arbetsgrupp. Åtgärdswebbens applikationsråd omfattar representanter från Lst-IT, förvaltningsledare, objektägare, verksamheten, inklusive RUS, och de två objektspecialisterna. Fram till 2021 års utgång har tio län lagt upp sina åtgärdsprogram för miljömålen i åtgärdswebben och sju län har genomfört uppföljning av programmen.

Åtgärdswebben är byggd för att den även ska kunna användas för åtgärdsprogram inom andra länsstyrelseuppdrag såsom Grön infrastruktur, Klimatanpassning och Klimat och energiarbetet. Två län har lagt in sin handlingsplan för grön infrastruktur och följt upp dessa. Fyra län har lagt upp och delvis följt upp sina handlingsprogram för klimat- och energistrategierna. Under april bjöds förvaltningen för Åtgärdswebben in till Klimatanpassningsnätverkets möte för att presentera och diskutera Åtgärdswebbens användningsmöjligheter.

Under hösten genomfördes en större utvecklingsinsats med syfte att rätta fel samt att förtydliga och förenkla användandet av Åtgärdswebben.

Under hösten 2020 togs det nya användarhanteringssystemet för användare utanför länsstyrelserna, dvs. kommuner och andra viktiga aktörer i länens åtgärdsprogram i drift. Detta har under 2021 fungerat väl och underlättat för kommunerna att rapportera in genomförandet av åtgärderna.

Utvecklingsinsatsen att integrera LISA och Åtgärdswebben har fortsatt försenats då länsstyrelsernas IT behövt prioritera pandemin och på grund av att rättningarna och förbättringarna av Åtgärdswebben behövs prioriteras. Kopplingen mellan LISA och Åtgärdswebben har hög prioritet under 2022.

Åtgärdswebben finansieras i förvaltningen även av andra länsstyrelsegemensamma medel än regionala miljömålsmedel.

Agenda 2030: För länsstyrelsernas chefsnätverk för miljö, tillsammans med företrädare för andra chefsnätverk, bidra i det länsstyrelsegemensamma arbetet med Agenda 2030 och genomföra den handlingsplan 2021 som länsrådsmötet och styrgruppen med fyra länsråd beslutat om. Arbetet avser att underlätta för länsstyrelserna att klara sitt RB-uppdrag och fylla rollen som en regional huvudaktör. Aktiviteter planeras inom följande områden: 1. Övergripande arbete, organisation och kommunikation. 2. Kompetensutveckling, kunskapsöverföring, erfarenhetsutbyte inom och mellan länsstyrelserna. 3. Ledning, styrning och organisering inom länsstyrelserna. 4. Uppföljning och utvärdering. 5. Externa partnerskap och aktörer. *Resurssättning: RUS arbetstid 46 dagar.*

Har skett som planerat.

RUS har medverkat i det länsstyrelsegemensamma arbetet Agenda 2030 med två personer, inkl. kommunikationsresurs. Från hösten har representant för RUS hållit ihop arbetsutskottet tillsammans med företrädare för länsstyrelsernas arbete med social hållbarhet. RUS har även bidragit med medel till det gemensamma arbetet. Medverkan har inneburit många möten i arbetsutskott, styrgrupp, referensgrupp och kontaktpersonerna på respektive länsstyrelse. Medverkan har också inneburit flera externa kontakter, särskilt med myndighetsnätverket GD-forum Agenda 2030 och nationella samordnaren för Agenda 2030. Sistnämnda deltog även på Nobelmötet på temat mål 12 hållbar konsumtion och produktion.

Här återges text om Länsstyrelsegemensamt arbete med Agenda 2030 som tas med i alla länsstyrelser årsredovisning:

Det länsstyrelsegemensamma arbetet med Agenda 2030 har som syfte att stödja länsstyrelserna i arbetet med regleringsbrevsuppdrag avseende Agenda 2030 och fylla rollen som en regional huvudaktör i arbetet med de Globala målen.

Det länsstyrelsegemensamma arbetet har resulterat i fördjupad kunskap om de globala målens koppling till länsstyrelsernas verksamhet, spridning av goda exempel och tvärsektoriella arbetssätt länsstyrelserna emellan samt en bättre omvärldsbevakning. Den nationella samordningen har

även bidragit och utvecklat länsstyrelsernas förmåga att på ett samlat sätt kunnat möta och föra dialog med olika aktörer.

Exempel på väsentliga insatser under året:

- Implementering av processtödet för länsstyrelsernas arbete med Agenda 2030; tre större workshops med kontaktpersoner för Agenda 2030 och andra medarbetare med intresse för Agenda 2030 från de olika länen har genomförts.
- Länsstyrelsegemensam konferens för länsledningar, länsstyrelsernas kontaktpersoner för Agenda 2030, chefer och strateger som berörs av arbetet med Agenda 2030. Medverkade gjorde bland annat civilministern, SKR, Nationella samordnaren för Agenda 2030 och Tillväxtverket.
- Tematiska föreläsningar utifrån fokusområdena i regeringens handlingsplan för Agenda 2030, bland annat utifrån temat kommun/region.
- Kommunikationsinsatser, exempelvis nyhetsbrev om Agenda 2030 och utveckling av den gemensamma samverkansytan för Agenda 2030.
- Samverkan och dialog med andra aktörer såsom Nationella samordnaren för Agenda 2030, Glokala Sverige (projekt som drivs av FN-förbundet och SKR), SCB och RKA1. Länsstyrelserna finns även representerade i GD-forum, där svenska myndigheter samverkar för att uppnå de globala målen, och dess styrgrupp lilla GD-gruppen samt dess operativa arbetsgrupp.

Bedömningen är att resultatet är gott och i allt väsentligt uppnår målet för det länsstyrelsegemensamma arbetet.

Regionala konferenser: Tillsammans med Naturvårdsverket, Tillväxtverket och två länsstyrelser arrangerar regionala miljömålskonferenser i Norrbottens län och Kalmar län på temat Smartare, grönare Sverige. Hur regionala aktörer kan visa vägen för hållbar tillväxt och bättre miljö. På grund av pandemin är konferenserna framskjutna från 2020 och hålls digitalt. *Resurssättning: RUS arbetstid 3 dagar.*

Har skett som planerat.

Huvuddelen av planering hade skett 2020, där RUS medverkat i projekt- och styrgrupp, inkl. ansvarat för kommunikation och anmälningsfunktion. RUS tog också fram underlag utifrån miljömålsuppföljningen som presenterades vid konferenserna.

Konferensen från Luleå genomfördes 26 januari och från Kalmar den 3 februari. Det var halvdagar och antalet anmälda deltagare var i Luleå 190 och i Kalmar 250. Ytterligare personer tog del av inspelningar som var tillgängliga två veckor efter konferenserna. Medverkande var bl.a. generaldirektörerna vid Tillväxtverket och Naturvårdsverket, ordförande delegationen för cirkulär ekonomi Åsa Domeij och flera regionala offentliga aktörer, näringsliv och jordbrukare.

Vid ett utvärderande möte noterades bl.a. att värdlänen var nöjda över sina konferenser, men det krävdes mycket mer tid än vad de var beredda på samt att samarbetet i gruppen under Naturvårdsverkets ledning gått bra. Arbetsgruppen tyckte det gått bra att arrangera det som digital konferens. En sak som dock blev lite ”förvirrat” var det regionala perspektivet – i och med att konferens var digital och att många deltagare var från andra delar av landet.

Kurser förändringsledning: I samarbete med LEKS (Länsstyrelsernas energi- och klimatsamordning) genomföra de pågående fortsättningskurserna och den återstående piloten för kommuner. Genomföra en behovsinventering för att identifiera behov av nya kurser och ytterligare

intresserade länsstyrelsegrupper. Därefter förbereda en ny upphandling av nya grundkurser, fördjupningskurser och kommunkurser. RUS styrgrupps andra möte under våren tar ställning till upplägg och ny upphandling. *Resursättning: RUS arbetstid 15 dagar.*

Har skett som planerat.

Kurserna i förändringsledning fick liksom 2020 planeras om en hel del på grund av Corona-läget och hållas digitalt. Tidigare upphandling gällde under våren. I februari genomfördes den andra pilotkursen för kommuner i Kronoberg. Två fortsättningskurser påbörjades för miljömål respektive klimat och energi under hösten 2020 och avslutades i mars 2021. För de som gick de två första fortsättningskurserna erbjöds en fördjupningskurs som påbörjades under hösten 2020 och den avslutades med ett tillfälle i februari. Utvärdering av genomförda kurser visade att deltagarna var nöjda.

Under våren 2021 påbörjade RUS och LEKS en ny upphandling av kurser. Upphandlingen var klar i början av hösten och omfattar grund- och fortsättningskurser för länsstyrelserna, ett paket med grund- och fortsättningskurser för alla myndigheter som ingår i det nationella klimatanpassningsnätverket, grundkurs för miljömålsansvariga på Skogsstyrelsen samt kommunkurser som erbjuds alla länsstyrelser att genomföra för sina kommuner. Kurser för klimatanpassning påbörjades under hösten.

Utveckling av regionala åtgärdsprogram för miljömålen och miljömålsprocessen:

- Fullfölja det metodutvecklingsprojekt som påbörjades 2020 enligt fastlagd projektplan där det kvarstår att fastställa ny vägledning med rekommendationer och upphandla konsultinsats.
- Initiera fortsättningsprojekt i samarbete med LEKS där projektplan läggs fast styrgrupps andra möte under våren. *Resursättning: RUS arbetstid 19 dagar.*

Har delvis skett som planerat.

Förslag till ny vägledning med rekommendationer blev färdig först till RUS första styrgruppsmöte 2022 och läggs fast vid styrgrupps andra möte efter remiss. Vid Nobelmötet presenterades vägledningen och hölls en diskussion. Upphandling av konsultinsats har inte skett. Fortsättningsprojekt (mötesserie förändringsledning) planerades under hösten och en projektplan fastställdes vid RUS styrgrupps möte i december. Genomförandet sker dock först 2022.

Vägledning stöd till lokalt arbete med miljömålen och Agenda 2030: Ta fram en kortversion av vägledningen som lanserades 2020 samt fundera över kommunikationsverktyg för att lättare kunna kommunicera miljömålen för politiker och ledningar med flera. Kommunicera vägledningen genom olika insatser. *Resursättning: RUS arbetstid 10 dagar.*

Har skett som planerat.

Kortversion av vägledningen för lokalt arbete med miljömål och Agenda 2030, särskilt riktad till politiker och chefer, har tagits fram av Tommy Persson, Länsstyrelsen Skåne, och publicerats. I kortversionen ingår fyra citat från olika företrädare. Vägledningen har fortsatt spridits.

Vägledning etappmål: Ta fram och kommunicera en vägledning för miljömålssystemets etappmål utifrån ett regionalt och lokalt användarperspektiv utifrån 2020 fastställd projektplan. *Resursättning: RUS arbetstid 18 dagar.*

Har delvis skett som planerat.

Arbetet utifrån den projektplan som togs fram 2020 återupptogs under hösten 2021 efter att ha varit vilande första delen av året. Exempeltexter har tagits fram för tre av etappmålen och synpunkter på upplägget inhämtades från miljömålssamordnarna på länen vid Nobelmötet i december. Utifrån inkomna synpunkter fortsätter arbetet med vägledningen under första kvartalet 2022.

Strategisk samhällsplanering miljö-, klimat och energimål: I samarbete med länsstyrelsernas chefsnätverk för samhällsbyggnad och LEKS under 2021 och våren 2022 genomföra ett projekt i syfte att miljö-, klimat- och energimål samt miljödimensionen av Agenda 2030 får större genomslag i kommunal översiktsplanering och länsstyrelsernas uppdrag för detta. Projektet ansluter till processen att implementera nya regler i PBL där kommunerna ska ta fram planeringsstrategier och länsstyrelserna planeringsunderlag (tidigare sammanfattande redogörelse). Projektet avser kartläggning, kunskapshöjande insatser och framtagande av vägledning. Inom ramen för projektet kommunicera anslutande projekt och uppdrag, däribland ramverk för nationell planering inom Miljömålsrådet. Bedriva arbetet utifrån av RUS fastställd projektplan i januari 2021. Projektledning finns i Länsstyrelsen Dalarna. *Resurssättning: RUS arbetstid 22 dagar.*

Har skett som planerat.

Projektgrupp (arbetsgrupp med projektledare Håkan Persson, Länsstyrelsen Dalarna och deltagare från RUS och LEKS) och styrgrupp blev klara under februari. Efter att arbetsgruppen formerats och träffats några gånger så var det viktigt att göra projektet känt ute bland nätverkens handläggare runt om på länsstyrelserna. Arbetsgruppen genomförde en enkätundersökning under mars/april. Syftet var bl.a. att berätta om projektplanen och målsättningarna med projektet men den var även en möjlighet för arbetsgruppen att kunna ställa frågor om hur väl respondenterna ansåg att arbetet med integrering av miljö-, energi- och klimatmålen i samhällsplaneringen fungerar idag. Resultatet finns sammanställt och har presenterats för styrgruppen. I maj 2021 genomfördes under en förmiddag ett digitalt uppstartsmöte för alla tre nätverkens handläggare och chefer. Det var ett 70-tal personer som deltog. Syftet var att informera om projektet, redovisa en analys av enkätsvaren, genomföra ett kortare arbetspass/workshop och därefter en information om kommande aktiviteter i projektet så långt som då var känt.

Under våren genomförde arbetsgruppen och vid vissa tillfällen delar av styrgruppen digitala möten med bl.a. Boverket, Energimyndigheten, Naturvårdsverket samt Sveriges kommuner och regioner. Syftet med dessa möten var dels att knyta kontakter och informera om projektet och få responsen från desamma på vårt uppdrag men även omvänt att vi i arbetsgruppen fick ta del av pågående arbeten och utredningar hos de andra. Minnesanteckningar från dessa möten har delgetts styrgruppen.

Under hösten har arbetsgruppen genomfört ett workshoparbete med handläggare från alla tre nätverken men olika länsstyrelser. Syftet var att kartlägga interna arbetsprocesser och arbetsflöden i akt och mening att hitta nya mer effektiva processer och samarbeten för våra olika uppdrag. Detta har presenterats för styrgruppen. Under hösten genomfördes uppföljningsmöten med Boverket, Energimyndigheten, Naturvårdsverket samt Sveriges kommuner och regioner i syfte att förmedla vårt arbete och ta del av deras. Under hösten har arbetsgruppen även träffat den nationella redaktionen för planeringskatalogen i syfte att informera om projektet eftersom det kan bli så att resultatet av detta projekt kan komma att finnas som ett planeringsunderlag hos planeringskatalogen. Arbetsgruppen har även bjudit in handläggare och chefer från alla tre nätverken till ett s.k. kunskapshöjande seminarium. Det var Region Skåne som tillsammans med en konsult berättade om arbetet med "Hållbar småstad" som de tillsammans varit med att ta fram.

Arbetsgruppen påbörjade under senhösten planering av ett kommande workshoparbete med kommuner. Våren 2022 genomförs tre stycken workshops med fem kommuner av olika storlek och geografisk belägenhet. Tanken är att varje kommun bidrar med egen kompetens inom de olika yrkeskategorierna PBL-planering, energi- och klimat samt miljömålsarbete. Fokuset kommer att vara att tillsammans studera kommunala ÖP-arbetsprocesser i akt och mening att förbättra integreringen av miljö-, energi- och klimatmålen i den kommunala ÖP-arbetet och att komma fram till vad kommunerna egentligen förväntar sig för underlag från länsstyrelsen. Projektet fortsätter under större delen av 2022.

Målkonflikter och synergier: Initiera och genomföra en vägledningsinsats om hur målkonflikter kan hanteras och synergier stimuleras i naturlandskap och vattenområden, med särskilt fokus på skogen. Bedriva arbetet i dialog och samarbete med Miljönätverket (chefs nätverk miljö) och LEKS samt även Skogsstyrelsen, Havs- och vattenmyndigheten och Naturvårdsverket. En fråga av betydelse i insatsen är avvägningen klimatpåverkan och biologisk mångfald i skogen. Projektplan tas fram till styrgruppens andra möte under våren. *Resursättning: RUS arbetstid 17 dagar.*

Har skett som planerat.

Projektet ”Synergier och målkonflikter mellan biologisk mångfald och klimatpåverkan – fokus skogen” har genomförts under år 2021 med fortsättning under kvartal 1 år 2022, utifrån av RUS styrgrupp fastställd projektplan. Projektledning är Joakim Svensson, Länsstyrelsen Östergötland och Martin Sjödahl, Länsstyrelsen Kronoberg. Inledningsvis formerades även referensgrupp samt styrgrupp för projektet. Första delen av projektet bestod i att kartlägga nuläget inom området. Detta har resulterat i en tydligare bild av vilka behov som finns, vad den senaste forskningen inom området säger samt vilka vägar länsstyrelserna kan ta för att hantera frågorna. Information har använts för behovs- och aktörsanalys. Under andra delen har fokus legat på att sprida information till kollegor inom länsstyrelserna samt relevanta aktörer. Följande aktiviteter har arrangerats:

- LEKS nätverksträff 21-22/10, tema biologisk mångfald och klimatpåverkan, ca 120 deltagare (från natur/energi och klimat). Träffen gav bra inspel gällande behoven på länsstyrelserna.
- Möte med G6 och Naturvårdsverket, diskussion om hur vi samverkar med dem i frågorna, ca 10 deltagare.
- Nobelmötet 9/12, ca 60 deltagare, information om projektet och inspel från deltagare.
- Webinarium arrangerat av projektet, 170 anmälda från länsstyrelser, kommuner och andra aktörer. Kunskapshöjande aktivitet om biologisk mångfald och klimatpåverkan i skogen.
- Under januari arrangeras ett webinarium om återvätning och dess påverkan på biologisk mångfald och klimat där ca 150 är anmälda.

Avslutningsfasen kommer att handla om att summera resultaten och sammanfatta behovet av ytterligare utvecklingsinsatser.

I november hölls ett möte mellan ett tiotal chefer på länsstyrelserna och Havs- och vattenmyndigheten i syfte att identifiera vilka områden inom vatten där en fortsatt projektinsats på temat målkonflikter/synergier skulle göra nytta. Vid Nobelmötet deltog också Havs- och vattenmyndigheten och ägnades denna fråga tid. Genomförande av en sådan insats kommer i så fall att ske 2022.

Cirkulär ekonomi och bioekonomi: Initiera och genomföra insatser i syfte att föra ut och implementera regeringens strategier för cirkulär ekonomi och bioekonomi inom länsstyrelserna. Inbegripa stöd och samordning till länsstyrelserna i regleringsbrevsuppdrag 2021. Bedriva arbetet i dialog och samarbete med Miljönätverket, chefsnätverket NHT21 (hållbar tillväxt), LD21 (lantbruk/landsbygd) och LEKS. Projektplan/projektplaner tas fram till styrgruppens andra möte under våren. *Resurssättning: RUS arbetstid 13 dagar.*

Har skett som planerat.

Två projekt har pågått under året där projektplaner lagts fast av RUS styrgrupp och där egna styrgrupper funnits. Båda projekten pågår en bit in på våren 2022.

Utifrån regleringsbrevsuppdrag 2021 om att redovisa insatser inom cirkulär ekonomi bidrog RUS till att ett länsstyrelsegemensamt arbete påbörjades. Vid Miljönätverkets vårmöte den 21 april hölls en workshop om cirkulär ekonomi för länsstyrelsernas miljöchefer, som inleddes av länsråd Veronica Lauritzsen, som utsetts till kontaktlänsråd i frågan. Ett informationsbrev gick också ut till alla länsstyrelser om det nya uppdraget. I länsstyrelsernas budgetunderlag togs önskemål om ett utvidgat uppdrag om cirkulär ekonomi med (detta kom dock inte med i budgeten för 2022).

Projektet Cirkulär ekonomi – kartläggning, kunskap, vägledning: Projektledare är Susanne Dahlberg och Joel Eriksson, Länsstyrelsen Skåne. I styrgruppen ingår RUS, Miljönätverket, NHT21 och Länsstyrelsen Skåne och Västra Götaland. Inom projektet har en enkät skickats ut till samtliga länsstyrelser för att kartlägga vad som görs inom cirkulär ekonomi. Resultaten från enkäten ligger på RUS samverkansyta. Slutsatserna av enkäten är att det görs mycket arbete på länsstyrelsen kopplat till cirkulär ekonomi och man arbetar i hög grad med samtliga fokusområden i regeringens strategi för cirkulär ekonomi. Länsstyrelserna kan och bör vara drivande i det regionala arbetet men för det efterfrågas ett tydligt finansierat uppdrag.

Inom projektet har en vägledning till regleringsbrevsuppdraget om cirkulär ekonomi 2021 tagits fram. Vägledningen innehåller dels en text hur man ska tolka uppdraget dels en malltext från Skåne och dels hänvisningar till vägledande material.

Två kunskapshöjande webinarier har genomförts. Den 24 november 2021 var temat Utbildning om cirkulär ekonomi - omvärldsbevakning och roller i omställningen och då deltog ca 90 personer. Den 11 januari 2022 var temat Regional samverkan kring cirkulär ekonomi – länsstyrelseperspektiv och då deltog ca 80 personer. Både webinarierna spelades in och inspelningen lades ut på RUS webbplats samt RUS samverkansyta.

Projektet har ej slutförts och tagit något mer resurser än beräknat i anspråk. Det som fortfarande inte är genomfört men som genomförs till våren 2022 är den tredje kunskapshöjande insatsen samt tre utbildningstillfällen om masstransporter.

Projektet Jordekonomi: Projektledare är Hanna Savola, Länsstyrelsen Skåne och Berit Löfgren, Länsstyrelsen Gävleborg. I styrgruppen ingår RUS, LEKS och LD21. Under oktober och november genomfördes en digital kompetensutveckling om hållbart och lönsamt jordbruk. Ett 70-tal handläggare och strateger från landsbygd/landbruk, energi/klimat och miljömål deltog i kompetensutvecklingen vars syfte var att lära känna kollegor från andra sakområden, förstå bättre varandras uppdrag och jordbrukets utmaningar i den gröna omställningen. Arbetet fortsätter nu med att skapa en agenda med gemensamma insatser. En workshop kommer att hållas den 31 mars 2022. Allt material från utbildningen finns tillgänglig på LEKS samarbetsyta.

Prioritet 2:

Vägledning/metodutveckling - övergripande eller främst riktat till miljömålsuppdraget:

Integrering av miljömålen i länsstyrelsernas verksamhet: Avsluta tidigare beslutade projekt: *Integrering av miljömål i länsstyrelsernas verksamheter* i samarbete med berörda chefsgrupper och *Indirekt miljöpåverkan i miljöledningsarbetet* i samarbete med länsstyrelsernas miljöledningsnätverk. Se över uppbygg eftersom det gått en tid sedan projektplanerna lades fast. Avser erfarenhetsutbyte och vägledning. *Resursättning: RUS arbetstid 23 dagar.*

Har delvis skett som planerat.

Båda projekten har inte färdigställts under året. Ett omtag skedde under sommaren där de båda delarna lades samman till ett samlat arbete och där ambitionen var att få klart en vägledning till Nobelmötet, vilket inte infriades. Vid Nobelmötet presenterades och diskuterades dock arbetet. Planen är att färdigställa förslag till vägledning under våren 2022.

RUS har följt miljöledningsarbetet och deltagit vid länsstyrelsernas miljöledningsnätverks möten. Naturvårdsverket har haft i uppdrag att se över förordningen om miljöledning i staten och har då lämnat förslag angående bl.a. hur indirekt miljöpåverkan ska hanteras. Frågan bereds nu i regeringskansliet och förändringar kan här väntas under 2022.

Näringslivets arbete med miljömål och Agenda 2030: Tillsammans med Naturvårdsverket ordna en workshop med berörda aktörer om vad vi gör idag och vad vi kan göra mer i denna fråga. Fortsätta sprida och implementera de vägledningar som RUS fastställde 2019. Koppla till regionernas arbete. Söka dialog med Miljösamverkan Sverige om ev. samverkan inom tillsynsområdet. *Resursättning: RUS arbetstid 7 dagar.*

Har skett som planerat.

RUS och Naturvårdsverket planerade från våren en workshop för medarbetare vid länsstyrelserna och Naturvårdsverket. Workshopen genomfördes digitalt den 22 september med ca 25 utvalda deltagare från olika verksamheter av betydelse för näringslivet. Frågeställningar vid workshopen var: Vad känner du till om näringslivets behov (drivkrafter, förutsättningar, uppföljning, stöd)?

Vad gör för insatser som har betydelse för hur näringslivet arbetar med åtgärder och uppföljning för att nå miljömålen (delades in i sådana vi gör själva och sådana vi gör i samverkan med näringslivet)? Workshopen avslutades med en diskussion och slutsatser. Dokumentation från workshopen sammanställdes och arbetet avrapporterades vid chefsmöte Naturvårdsverket och RUS/Länsstyrelserna under hösten..

Intentionen var att i ett andra steg ordna en workshop med näringslivet. Detta skedde dock inte under hösten och planeras inte, bl.a. då Naturvårdsverket behövt prioritera andra frågor. Däremot bjöds Svenskt Näringsliv in till Nobelmötet den 9 december och höll ett föredrag med rubriken "Näringslivet och miljömålen – aktuella frågor, prioriteringar och behov". De välkomnade vid mötet mer samverkan och dialog framöver. Svenskt Näringsliv hade också medverkat vid den parallella session om miljömålen som RUS ordnade på miljömålsdagarna i maj.

RUS vägledningar har fortsatt att kommuniceras, bl.a. med hjälp av nationella samordnaren för Agenda 2030. Kopplingar till regionernas arbete gentemot näringsliv har främst skett inom ramen för Tillväxtverkets uppdrag där RUS medverkar, se egen punkt nedan. Ingen dialog har skett med Miljösamverkan Sverige.

Vägledning/metodutveckling – viktigare sakområden:

Kulturmiljö: Främja kulturmiljöperspektiv i miljömålsarbetet och stödja chefsnätverket kulturmiljöforum genom:

- Uppdatering av indikatorn Skyddad bebyggelse. Sammanställning av befintliga data.
- Kulturmiljöindikatorer på Kolada. Sammanställning av data. Ev. bearbetning av data för att kompensera skillnader i kommunstorlekar m.m.
- Förvaltning av Räkna q samt etablering av Räkna q som förvaltningsobjekt. Färdigställande av webbgis samt att etablera Räkna q som förvaltningsobjekt.
- Myndighetssamverkan, bland annat medverka i referensgrupp för Riksantikvarieämbetets kulturmiljööversikt av miljömålen.
- Underlag avseende länsstyrelsernas arbete med kulturmiljöns värden i NAP. Arbetet påbörjades under 2020 och fullföljs under 2021.
- Webbmöte för länsstyrelserna arrangeras i samverkan med RUS referensgrupp. Två möten planeras under 2021: 1. Uppföljning av kulturmiljö i Miljömålsuppföljningen 2020 och 2, Aktuella miljömålsfrågor för kulturmiljöområdet.
- Indikatorer och etappmål för kulturmiljö i miljömålsarbete. Sammanställning av tidigare underlag från RUS samt underlag avseende tillämpningen av befintliga miljömålsindikatorer ur ett kulturmiljöperspektiv. Arbetet motiveras bland annat av Riksantikvarieämbetets kulturmiljööversikt.
- RUS referensgrupp för kulturmiljöfrågor i miljömålsarbetet. Fem möten planeras.
- Sammanställning och analys av kulturmiljö i årlig uppföljning i syfte att skapa underlag inför kommande fördjupad utvärdering samt att ta fram exempelsamling med goda exempel på tillståndsbeskrivningar och åtgärdsarbete. God bebyggd miljö, Levande sjöar och vattendrag samt Ett rikt odlingslandskap prioriteras.

Resurssättning: RUS arbetstid 7 dagar (därtill extra kulturmiljöresurs utanför arbetsgruppen)

Har skett som planerat.

Indikatorn Skyddad bebyggelse (God bebyggd miljö) har inte uppdaterats under 2021. Arbetet har fokuserat på fortsatt utveckling av webgis och ny databas för länsstyrelsernas inventering

Räkna q som ligger till grund för de data som redovisas i delindikatorn q-märkt. Räkna Q är en metod för att registrera byggnader med kulturvärden som skyddats i samband med planläggning. Metodiken innebär att varje enskild byggnad och uppgifter om skyddets innebörd registreras och georefereras i ett GIS-system. Räkna Q omfattar i nuläget data från 19 län och grundregistrering och ajourhållning har genomförts av respektive länsstyrelse. Delindikatorn ingår tillsammans med Byggnadsminnen i indikatorn Skyddad bebyggelse. Länsstyrelserna har även i allt större utsträckning börjat använda Räkna q som underlag i arbetet med att stödja kommunerna i arbetet med kulturmiljöns värden i PBL-processen. Marie Andersson, GIS-samordnare vid Länsstyrelsen i Jönköpings län, har under 2021 bistått RUS i det tekniska arbetet med webgisets gränssnitt och databasens struktur. Arbetet med Räkna Q har tidigare utförts i ArcGIS. Det gemensamma webbgiset kommer till följd av ökad tillgång innebära att det blir lättare för nya handläggare att introduceras i arbetet med inventeringen. Verket innehåller också flera anpassade funktioner som bedöms kunna bidra till en enklare och mer effektiv arbetsprocess. Utvecklingsarbetet har förankrats genom kontakter med Boverket, Naturvårdsverket och Riksantikvarieämbetet samt

genom ett webmöte för att presentera arbetet 2021-11-15. Parallellt har arbetet även inletts med att etablera Räkna Q som förvaltningsobjekt. Räkna Q har efter diskussioner med olika förvaltningsledare bedömts tillhöra området Vatten och miljömål. Arbetet med ett gemensamt webgiss och förvaltning av data kommer också innebära en harmonisering och kvalitetssäkring av de data som ligger till grund för indikatorn. Detta bedöms sammantaget stärka förutsättningarna för insamlingen av data till indikatorn.

Carl Johan Sanglert har medverkat som föredragshållare vid Miljömålsdagarna 2021 med ett föredrag om ”Kulturgeografiska perspektiv på hållbar landskapsutveckling”. Föredraget baserades bland annat på hans tidigare forskning angående landskapsperspektiv inom svensk planering och miljövard (Sanglert 2013 Att skapa plats och göra rum. Avhandling. Lunds Universitet).

Kristoffer Sjöo har för RUS räkning utvärderat Räkna q. Syftet är framförallt att följa upp kultur- miljöaspekterna av miljökvalitetsmålet God bebyggd miljö. Data från Räkna Q försörjer den skärningsindikatorn *Skyddad bebyggelse* som presenteras på miljömålsportalen. Sedan metoden etablerades för ett tiotal år sedan har det funnits en ambition att analysera data från Räkna Q från samtliga län med fokus på ett nationellt perspektiv. Under 2021 har RUS genomfört en sådan analys som innebär att data från de ingående länen har slagits samman för att möjliggöra en sådan analys. I analysen har dessa data relaterats till andra typer av geodata samt till SKR:s kommungruppsindelning. Analysen har gett fördjupad kunskaper om hur olika typer av kommuner arbetar med skydd av bebyggelse, hur skyddet relaterar till planeringsaktivitet i kommuner samt jämförelser har gjorts mellan och inom kommungrupper. Analysen har lagt särskild vikt vid kommuner som avviker i positiv bemärkelse. Rapporten har presenterats bl.a. för berörda nationella myndigheter och en slutversion kommer att presenteras under början av 2022.

RUS arbetsgrupp har bistått KOLADA med data för indikatorn q-märkt på kommunal nivå. Tidigare analyser pekar på ett samband mellan användningen av planskydd och resurstillgång, bl.a. tillgången till antikvarisk kompetens. Mot bakgrund av detta har presentationen av indikatorn på KOLADA anpassats så att den redovisar antalet skyddade byggnader i förhållande till befolkningens mängd i respektive kommun. Detta kommer underlätta jämförelsen mellan kommuner med olika befolkningsmässiga, och därmed också ekonomiska, förutsättningar att arbeta med kulturmiljöfrågor i PBL-processen.

Carl Johan Sanglert, RUS arbetsgrupp, har under 2021 medverkat i Riksantikvarieämbetets referensgrupp för Kulturmiljööversikt del II samt i en referensgrupp för FU23 som kommer fullföljas under 2022.

Carl Johan Sanglert och Kristoffer Sjöo har träffat representanter för Riksantikvarieämbetets projektgrupp för utvecklingen av framtidens bebyggelseregister och diskuterat förutsättningarna för en eventuell integrering med Räkna q samt framtida utveckling och dataförsörjning av indikatorn Skyddad bebyggelse.

Sammanställning och analys tidigare RÅU som underlag inför FU23 har inletts och kommer fullföljas under 2022. Arbetet har diskuterats i RUS referensgrupp för kulturmiljöfrågor. Inriktningen är en genomgång av ett urval av miljömål, i första hand God bebyggd miljö, Levande sjöar och vattendrag samt Ett rikt odlingslandskap. Resultatet kommer utgöra underlag för det fortsatta arbetet att stödja länen i miljömålsuppföljning och åtgärdsarbete samt underlag till FU23 och länsstyrelsernas arbete med NAP.

RUS referensgrupp för kulturmiljöfrågor har träffat sex gånger under 2021. Gruppen leds av Carl Johan Sanglert, RUS arbetsgrupp, och i gruppen ingår Jeanette Joelsson (Västerbotten),

Kristoffer Sjöo (Örebro), Johan Apelman (Västra Götaland), Coco Dederling (Kalmar), Ylva Oztén (Stockholm), Lovisa Smedberg (Värmland). Även Magnus Eriksson, RUS arbetsgrupp, har medverkat i gruppens möten. Gruppen har förutom omvärldsbevakning diskuterat utvecklingsbehov inom miljömålsområdet avseende kulturmiljöfrågorna, till exempel kopplingen till aktuella frågor i arbetet gör en hållbar utveckling. Referensgruppen har även diskuterat behovet av fortsatt utveckling av indikatorer och etappmål för miljömålsområdet. En slutsats är att det finns ett stort behov av att utveckla indikatorer och etappmål för kulturmiljöområdet och att det också kan bidra till en ökad integration av kulturmiljöfrågorna i miljömålsarbetet. Det finns också ett behov av att utveckla förståelsen för hur kulturmiljöfrågorna relaterar till och kan bidra till arbetet med aktuella miljöfrågor, så som klimatanpassning, cirkulär ekonomi samt synergier och målkonflikter i miljöarbetet. Referensgruppen har under sina möten varit delaktig i planeringen av uppföljning av kulturmiljö i RÅU inför FU23. Gruppen har även diskuterat och lämnat synpunkter på utvecklingen av ett metodstöd för kulturmiljöfrågor i den regionala årliga uppföljningen. Målsättningen är att metodstödet kommer presenteras i en vidare krets under 2022.

Ekosystemtjänster, grön infrastruktur, skogsprogram: Fortsätta arbetet i RUS referensgrupp för gröna frågor. Ha dialog med och bistå länsstyrelserna i uppdraget om grön infrastruktur, avseende kopplingar till miljömål och ekosystemtjänster. Dito med skogsprogrammet i dialog med Skogsstyrelsen. Vara referensgrupp för Miljömålsrådets programområde *för grön infrastruktur* och bidra till genomförande av länsstyrelsernas samverkansåtgärd om *ekosystemtjänster*. Fortsätta ha en aktiv omvärldsbevakning. *Resursättning: RUS arbetstid 12 dagar.*

Har skett som planerat.

Under året har RUS referensgrupp för gröna frågor haft fokus på att stödja och stötta arbetet med MMR-programområde Grön infrastruktur samt driva ett av projekten (projekt sju) och starta och leda en samverkansåtgärd. Referensgruppen har utökats med länsstyrelserepresentanter för respektive arbetsgrupp och under året har alla projekt inom programområdet haft bemanning från länsstyrelserna. Inom MMR-programområdet har det framför allt skett stor aktivitet i programområdena som rört projekt två (våtmarker och sötvatten), tre (juridiska frågor kopplat till viss vattenverksamhet), fem (dialog inom skogsbruket), sex (naturvårdsskötsel av skog inom skyddade områden) och sju (ekosystemtjänster i fysisk planering). Projekt ett är avslutat och projekt fyra är nedlagt på Jordbruksverkets begäran.

RUS har genom Johan Niss, Länsstyrelsen Skåne, haft en resurs för dessa frågor utanför arbetsgruppen. Hans arbete har gått till att driva ekosystemtjänster i samhällsplanering, delprojekt i MMR program grön infrastruktur. Arbetet har skett i samverkan med HaVs och Skogsstyrelsens deltagande i arbetsgruppsmöten. Följande leveranser har gjorts:

- Översyn av behovet av samverkansyta och komplettering av informationen på samverkansytan för grön infrastruktur.
- Samverkan med HaV och Skogsstyrelsen med att komplettera beskrivningen av roller och ansvarsfördelningen för arbetet med ekosystemtjänster mellan myndigheterna.
- Länsstyrelserna har etablerat och aktiverat ett kontaktnätverk för länsstyrelserna i ekosystemtjänstfrågor och anordnat tre webinarier tillsammans med Naturvårdsverket (juni 2021, 20 deltagare från 16 län), Skogsstyrelsen (november, 23 deltagare från 15 län) och Boverket (december, 32 deltagare från 15 län).

Samverkansåtgärd för funktionell Grön infrastruktur är igångsatt i samverkan med länsstyrelsernas nationella GI-stödsgrupp. I samverkan ingår Jordbruksverket, Skogsstyrelsen, HaV och Naturvårdsverket. Under året har Lunds universitet engagerats och arrangerat ett kunskapsseminarium om funktionell Grön infrastruktur för forskare och representanter för de i samverkansåtgärden ingående myndigheterna.

Referensgruppen för gröna frågor har under året bestått av 17 personer som representerat olika län, olika projekt inom MMR samt från Skogsstyrelsen. Gruppen har haft fyra möten under året och samlat mellan 7 och 12 personer vid dessa tillfällen för att diskutera och bistå i arbetet med bland annat programområdet för Grön infrastruktur, RUS arbetsplanering och genomföra olika projekt såsom arbetet med synergier och målkonflikter inom miljömålsarbetet med fokus på skog och klimat. Referensgruppen anordnade tillsammans med LEKS ett stödwebbinarium för länen i slutet av mars för de som arbetade med att ge svar på Skogsutredningen under våren. Webbinariet samlade ett 30-tal deltagare från en majoritet av länen.

Förberedande kontakter har tagits med Skogsstyrelsen om samverkansåtgärd MMR Staten som skogsägare.

Löpande avstämningar har gjorts med länsstyrelsernas Gröna grupp (ansvarig inom Miljöchefsnätverket för naturvårdsfrågor på landbacken).

Integrering i regional tillväxt: Tillsammans med LEKS och NHT21 (chefsnätverket för hållbar tillväxt) informera, involvera, samordna länsstyrelserna och bidra till erfarenhetsutbyte i två uppdrag som Tillväxtverket har och där länsstyrelserna ska bidra: hållbar utveckling i det regionala tillväxtarbetet och miljödriven näringslivsutveckling med cirkulär ekonomi. Delta i myndighetsgrupper för uppdragen. *Resursättning: RUS arbetstid 5 dagar.*

Har skett som planerat.

RUS har deltagit i de myndighetsgrupper Tillväxtverket haft för uppdragen Hållbar regional utveckling och Miljödriven näringslivsutveckling med cirkulär ekonomi. Detta har inneburit flera möten. Miljömålssamordnare, energi- och klimatstrategier, företrädare för hållbar tillväxt och Agenda 2030 vid länsstyrelserna har också inbjudits till Tillväxtverkets erfarenhetsträffar för regioner. RUS har följt arbetet med strukturfonder, där LEKS har haft en resurs som återkommande inbjudit till Skypemöten, dit miljömålssamordnare också inbjudits.

Hållbar konsumtion och giftfri vardag: Fortsätta RUS referensgrupp. Vara referensgrupp för Miljömålsrådets programområde konsumtion och av delar av MMR som rör konsumtion. Bidra i annat nationellt arbete som regional kontaktyta: Konsumentverket, Naturvårdsverkets uppdrag kring textil och plast, SEI:s projekt UNLOCK och delegationen för cirkulär ekonomi. Bevaka och driva på vad som görs nationellt angående konsumtionsbaserad statistik och om möjligt bidra i Miljömålsberedningen om etappmål inom konsumtion. Vid behov hålla samman arbetet med regionala seminarier om matsvinn, textilsmart respektive kommunstöd inom hållbar konsumtion tillsammans med berörda nationella myndigheter. Eventuellt återuppta kontakten om Giftfri vardag och genomföra kommunikationsinsats tillsammans med Avfall Sverige om avfallsförebyggande. *Resursättning: RUS arbetstid 15 dagar.*

Har skett som planerat.

Kopplat till hållbar konsumtion har RUS under året arbetat för att föra ut de nationella uppdrag och initiativ som görs till den regionala och i förlängningen även den lokala nivån. Detta har

gjorts genom att aktuell information skickats till miljömålssamordnare, lyfts i Nytt från RUS men framför allt genom att vi arrangerat frukostwebbinarier under hösten.

RUS arrangerade under vecka 42 och 43 tillsammans med nationella myndigheter fem olika frukostwebbinarier som tagit upp olika delar av konsumtionsområdet:

- Avfallsförebyggande, Naturvårdsverket
- Hållbar konsumtion, Konsumentverket
- Hållbar plastanvändning, Naturvårdsverket och Upphandlingsmyndigheten
- Minskad miljöpåverkan från textilanvändning, Naturvårdsverket
- 10 YFP (FN:s tioåriga ramverk för hållbar konsumtion och produktion), Naturvårdsverket

Målgrupp var miljö- och hållbarhetsstrateger eller motsvarande på såväl kommuner, region som länsstyrelser. Varje möte hade närmare 100 deltagare.

Förhoppningen är att dessa frukostwebbinarier gav inspiration och konkreta verktyg till deltagarna att ta ytterligare kliv inom något område på vägen mot en mer hållbar konsumtion. Webbinarierna spelades in och fanns tillgängliga under två veckor på RUS webbplats. Där finns också de presentationer som visades på webinarier. Efter webinarier har det funnits möjligheter för kommuner/länsstyrelser att anordna fördjupad dialog kring något av områdena med delaktighet från de nationella myndigheterna i så fall. RUS kommer följa upp och vid behov samordna detta under 2022.

RUS har fortsatt hålla samman den referensgrupp för hållbar konsumtion och giftfri vardag. Referensgruppen har bestått av personer från RUS arbetsgrupp och miljömålssamordnare från Länsstyrelsen Gävleborg, Skåne, Kronoberg, Kalmar och Jönköping. En viktig del i referensgruppen är det kunskapsutbyte som sker i gruppen, vilket ger en bra omvärldsbevakning av vad som är aktuellt inom konsumtionsområdet men också inspiration i arbetet.

RUS har bidragit i pågående nationella initiativ, bl.a. miljömålsrådsåtgärder inom programområde konsumtion (RUS referensgrupp är referensgrupp för det arbetet). RUS deltar där i arbetet med att formulera styrmedel inom områdena livsmedel och textil. Andra nationella initiativ som följs av RUS arbetsgrupp eller medlemmar i referensgruppen är Textildialogen, SEI:s projekt UNLOCK (Drivkrafter för hållbar konsumtion på lokal nivå) och referensgruppen till delegationen för cirkulär ekonomi. Det har inte varit någon kontakt om Giftfri vardag under året.

Hälsofrämjande processer som drivkraft för miljömål: Fortsätta insatser utifrån vägledningen *Ställ om för framgång*. Om möjligt erbjuda regionala seminarier till alla län som ej haft sådana. Ta fram en projektwebb där kommuner, regioner och andra organisationer kan ta del av olika underlag och goda exempel. *Resursättning: RUS arbetstid 4 dagar (även tid under RUS webbplats).*

Har skett som planerat.

Arbetet har påbörjats för att ta fram en projektwebbplats för *Ställ om för framgång*. Sidan förbereds för att innehålla information och stödmaterial från *Ställ om för framgång*, goda exempel från lokal och regional nivå samt nationella och internationella kunskapsammansättningar och policyer på det aktuella temat. Inga workshoppar har hållits.

Livsmedelsstrategin, landsbygdsprogram/politik: Föra dialog med länsstyrelsernas chefsnätverk för landsbygd/lantbruk (LD21) och andra berörda om vad miljömålsuppdraget och RUS kan göra i syfte att synliggöra miljömålets betydelse i arbetet med regionala livsmedelsstrategier, kommande landsbygdsprogram och landsbygdspolitiken. *Resurssättning: RUS arbetstid 5 dagar.*

Har skett som planerat.

Genom projektet Jordekonomi och program hållbara livsmedelssystem inom Miljömålsrådet, se ovan, har mycket dialog och samarbete skett mellan miljömål/RUS och landsbygd/lantbruk under året. Hållbara livsmedelssystem var även tema på LD21:s möte i augusti, där RUS medverkade. Miljömålsdagarnas tema livsmedel bidrog också till att stärka kopplingen. I övrigt har inga särskilda insatser gjorts med anledning av denna punkt i verksamhetsplanen.

Länstransportplanering: Tillsammans med LEKS fortsätta kompetensutvecklingsinsatser för att göra länstransportplanerna mer klimatsmarta (integrering av miljömål). Publicera uppdaterad version av Vägledningen *Hur kan vi göra länspanerna mer klimatsmarta?* Vidare fortsätta aktiviteterna med workshopar och Skypemöten samt att paketera workshop-modellen så att länsstyrelser och regioner kan genomföra den själva. *Resurssättning: RUS arbetstid 21 dagar.*

Har skett som planerat.

Projektet klimatsmarta länstransportplaner har arbetat på under året i samarbete med LEKS. Fokus har varit den nya planeringsomgången för länspanerna och remissen av Trafikverkets inriktningsunderlag. Rapporten *Hur kan vi göra länspanerna mer klimatsmarta* kom ut i en uppdaterad version i början av året. Vidare utvecklades dialogen med länspaneupprättarna bland annat med tre gemensamma ws under januari och februari. Materialet från WS under 2020 och 2021 paketerades i en workshop-modellen som kan användas av länsstyrelser och regioner själva. I workshoparna deltog samtliga län och regioner, med något undantag.

Ett kvitto på att projektets insatser resulterat i ett ökat engagemang och kunskap i frågorna var att samtliga länsstyrelser svarade på Trafikverkets inriktningsunderlag. Detta var betydligt fler än i förra planomgången, då endast fyra länsstyrelser lämnade remissvar. Projektet sammanställde länens, som det visade sig ofta kritiska, remissvar. Denna sammanställning uppmärksammades i media tillsammans med att många andra remissinstanser som också varit kritiska.

Projektet har också haft kontakt med Klimatkommunerna för att undersöka möjligheterna att stödja kommunerna med kompetens. Projektet har under året också bjudit in till en föreläsning för länsstyrelserna i april om *Transporter och samhällsekonomiska analyser* (80-talet deltagare) och i november Skypemöte inför remissvar på länstransportplanerna (49 deltagare). Även mail med aktuell information som tips på rapporter och föreläsningar har skickats ut.

Klimatanpassning: Fortsätta dialogen mellan LEKS, RUS och länsstyrelsernas klimatanpassningsnätverk om samverkan mellan uppdragen. Genomföra workshop om åtgärder och målbilder. *Resurssättning: RUS arbetstid 5 dagar.*

Har skett som planerat.

Löpande avstämningsmöten två gånger per termin har skett mellan LEKS, RUS och klimatanpassningsnätverkets presidium. Vid mötena har informationsutbyte skett, men också samverkan initierats, bl.a. att klimatanpassning blev målgrupp för förändringsledningskurserna.

En inledande workshop hölls med några företrädare för de tre verksamheterna under våren. Denna WS var tänkt att följas av fler och med fler deltagare under hösten. På grund av hög

arbetsbelastning i alla tre nätverken bestämdes att skjuta på denna satsning till 2022. Planering av upplägg påbörjades dock.

Övrigt

Löpande verksamhet:

Resursåtgång: Denna verksamhet har finansierats genom RUS arbetsgrupps tid. I verksamhetsplanen 2021 tidsattes denna till 141 arbetsdagar. Arbetsgruppen bedöms vid uppföljningen ha lagt ned denna någon mer på löpande kommunikationsarbete.

Nobelmötet.

Har skett som planerat.

Det årliga Nobelmötet för länsstyrelsernas miljömålsamordnare och deras chefer den 8-9 december var planerat som ett fysiskt möte i Stockholm, men i sista stund ändrades det till digitalt då Folkhälsomyndigheten kom med nya restriktioner strax innan. Detta skapade ett visst merarbete och kostnader för se avbokning. Konferensen blev dock lyckad och ett drygt 60-tal personer deltog. Även andra verksamheter inbjöds i olika pass.

Programmet bestod av:

- Kontaktlänsråd miljömål Veronica Lauritzsen.
- RUS planerade verksamhet 2022 och några nedslag.
- Aktuellt Miljömålsrådet.
- Aktuellt kommun och RUS kommunstöd, medverkan SKR.
- Frisk luft: WHO:s nya guidelines och nya emissionsdatabasen.
- Nationella samordnaren för Agenda 2030, exemplet hållbar konsumtion och produktion.
- Aktuellt miljömålsuppföljningen, medverkan Naturvårdsverket.
- Inspirationsföreläsning: Trender i omvärlden med relevans för Generationsmålet, IVL.
- Åtgärdsprogram, verka för miljömålen och Åtgärdswebben, RUS pågående insatser.
- Näringslivet och miljömålen, medverkan av Svenskt Näringsliv.
- Temat: Hur får vi miljömålen att nå ut hela vägen för en grön omställning – målkonflikter, synergier, förankring, acceptans. Medverkan av Södertörns högskola, Havs- och vattenmyndigheten, Skogsstyrelsen och RUS projekt. Moderator Martin Sjö Dahl.

Flera punkter följdes av gruppdiskussioner. Miljödepartementet skulle medverkat men fick förhinder i sista stund.

Länsstyrelsesamverkan.

Har skett som planerat.

Detta har skett genom bland annat deltagande vid ett länsrådsmöte, löpande dialog med kontaktlänsråd miljömål, medverkan vid flertal möten med utökad länsrådsgrupp 6 och dess möten med Miljödepartementet och Naturvårdsverket, deltagande vid Miljönätverkets träffar och chefsgrupper, möten med miljömålsuppdraget chefer, löpande avstämningar LEKS (länsstyrelsernas energi-

och klimatsamordning) minst en gång per månad. LEKS och RUS har haft mer samarbete än någonsin tidigare under året.

Skogsstyrelsen.

Har delvis skett som planerat.

Många kontakter med Skogsstyrelsen har skett i RUS organisation, men också i RUS projekt om målkonflikter och i andra sammanhang. I verksamhetsplanen ingick också att se över hur RUS bättre kan stödja Skogsstyrelsens miljömålsarbete. Detta har dock inte skett.

RUS hemsida, samarbetsyta och nyhetsbrev.

Har skett som planerat.

Löpande skötsel har skett av RUS webbplats och samarbetsyta och nyhetsbrevet Nytt från RUS har löpande skickats ut.

RUS styr- och arbetsgrupp.

Har skett som planerat.

Styrgruppen har haft fyra möten (4/2, 29/4, 6/10, 3/12), samtliga digitala. Arbetsgruppen har haft 12 möten, varav ett tvådagarsmöte i månadsskiftet september/oktober, samtliga digitala. Tvådagarsmötet planerades dock fysiskt men fick göras om till digitalt. Anteckningar finns från samtliga möten. Ansvar i arbetsgruppen är fördelat på övergripande samordningsuppgifter, miljömålsansvar och utvecklingsområden (olika sakfrågor).

Styrgruppen har bestått av:

Per Hallerstig, Lst Jönköping, Miljönätverket, ordförande (till december)

Peder Eriksson, Lst Örebro, Miljönätverket, ordförande (från december)

Veronica Lauritzsen, Länsråd Gävleborg, kontaktlänsråd miljömål, länsrådsgrupp 6

Jeanette Schlaucher, Lst Skåne, Miljönätverket, ersattes tillfälligt av Helena Brunnkvist, Lst Uppsala, Miljönätverket, från hösten.

Ulf Lindberg, Länsstyrelsen Västerbotten, kulturmiljöforum (till april)

Anna Onsten-Molander, Länsstyrelsen Västmanland, kulturmiljöforum (från oktober), ersättare för utsedda Cecilia Lagerfalk-Rooth (tjänstledig)

Nina Kiani Jansson, Lst Västra Götaland, chefsnätverket för samhällsbyggande

Lovisa Forssell, Länsstyrelsen Örebro, chefsnätverket landsbygd/lantbruk (LD21)

Karin Frejarö, Länsstyrelsen Västernorrland, chefsnätverket hållbar tillväxt (NHT21)

Fredrik Rangstedt Naturvårdsverket, adj., miljömålsenheten

Olena Kashyna, Naturvårdsverket, adj., samordningsfunktion miljömålsuppföljning. Sabina Kraupp, Naturvårdsverket, kunskapssamordningsenheten, adj. (mötet april)

Vanja Strand, Skogsstyrelsen

Susanne Eriksson, HaV

Kerstin Blom-Bokliden, Sveriges kommuner och landsting, adj.

Magnus Eriksson, Lst Dalarna, verksamhetsledare

Björn Forsberg, Länsstyrelsen Dalarna, utsågs under året till tillträdande ordförande för RUS, men kunde inte tillträda under året då han är tillförordnat länsråd. Han deltog dock del av mötet i december.

Arbetsgruppen har bestått av:

Anders Bergström, Västra Götaland

Anna-Lena Lökvist-Andersen, Stockholm

Annika Svensson, Västra Götaland (från april)

Birgit Nielsen, Västra Götaland

Carl-Johan Sanglert, Jönköping

Eva Mikaelsson, Västerbotten

Johan Niss, Skåne

Julia Martinsson, Skåne

Magnus Eriksson, Dalarna, verksamhetsledare

Marie Vallin, Västerbotten

Marie-Helene Bergstrand, Halland

Monika Puch, Skåne

Camilla Andersson, Skogsstyrelsen

Olena Kashyna, Naturvårdsverket (del av året Sabina Kraupp)

Regionala miljömålsmedel.

Har skett som planerat.

Regionala miljömålsmedel har erhållits från Naturvårdsverket och Havs- och vattenmyndigheten. Dialog har skett om detta.

Verksamhetsplanens ambition var också att fortsätta utveckla riktlinjer, rutiner och mallar för hantering av länsstyrelsernas regionala miljömålsmedel. Under året har diskussion förts om de nyckelfördelade medlen till alla länsstyrelser i dialog med miljömålsuppdragets chefer. Resultatet blev att föreslå att länsstyrelserna från 2022 inte längre ska behöva ansöka om medlen, men att det samtidigt förtydligas i beslut om till vad de kan användas. Denna nya rutin har förankrats med kontaktlänsråd miljömål.

Särskilda utvecklingsinsatser:

Resursåtgång: Denna verksamhet har finansierats genom RUS arbetsgrupps tid. I verksamhetsplanen 2021 tidsattes denna till 51 arbetsdagar. Arbetsgruppen bedöms vid uppföljningen i stort ha lagt ned något mindre på kommunikationsstrategiskt arbete.

Prioritet 1:

Fortsatt kommunicera kring Sveriges miljömål och Agenda 2030 efter 2020: Utifrån budskap Naturvårdsverket tidigare tagit fram i dialog med länsstyrelserna på regional och lokal nivå

kommunicera att miljömålen kvarstår efter 2020 och är centrala för att visa vägen mot en hållbar utveckling och Agenda 2030. *Resurssättning: RUS arbetstid 4 dagar.*

Har skett som planerat.

Kommunikation av budskapsplattformen om miljömålen efter 2020 har skett i flera olika sammanhang, bl.a. vid RUS parallella session vid miljömålsdagarna.

Vid länsrådsgrupp 6 möte med Miljödepartementet den 17 mars ingick punkt om det regionala miljömålsarbetet framåt, som RUS förberedde.

Utveckla effektuppföljning: Fortsätta utveckla effektuppföljning av RUS insatser med ambition att det ska ske för alla större insatser. *Resurssättning: RUS arbetstid 3 dagar.*

Har delvis skett som planerat.

Denna insats var planerad under hösten, men hanns inte med. Tas med i 2022 års verksamhetsplan. Uttalad ambition i verksamhetsberättelsen 2021 har dock varit att utförligare redovisa kvalitativa och kvantitativa resultat av RUS insatser. Till första styrgruppsmötet 2022 kommer effekter av tre RUS-verksamheter att presenteras.

Utveckling ny webbplats och samarbetsyta: Fortsätta arbetet med att utveckla den nya hemsidan med särskilt fokus på *Stöd i åtgärdsarbetet*. Ta fram en mer användarvänlig struktur på samarbetsytan. *Resurssättning: RUS arbetstid 32 dagar.*

Har skett som planerat.

Nya webbplatsen www.rus.se lanserades årsskiftet 2020/2021. Löpande arbete har skett med justeringar och uppdateringar av denna. Omtag med samarbetsytan har också skett för att göra den mer användarvänlig. Våren 2022 flyttas den över till ny sharepoint.

Kommunikationsstrategiskt arbete: Se över hur det kommunikationsstrategiska arbetet kan implementeras i tidiga skeden av de processer och områden RUS arbetar med. Fortsätta utveckla kommunikationssamarbete med LEKS, Miljösamverkan Sverige, objektsförvaltningen inom miljö och Agenda 2030. Vid behov bistå Miljönätverkets kommunikation och samarbetsyta. Vid behov revidera kommunikationsstrategin för RUS enligt årlig rutin. *Resurssättning: RUS arbetstid 12 dagar.*

Har skett som planerat.

Utifrån kommunikationsstrategin för RUS som fastställdes 2020 och dess intressentanalys har visst utvecklingsarbete skett. RUS kommunikatör planerade enskilda samtal med alla i arbetsgruppen kommunikationsbehov inom deras ansvarsområden. Detta arbete har dock skjutits fram till våren 2022. Samarbete och dialog med länsstyrelsernas kommunikationsnätverk har skett och viss dialog med de gemensamma kommunikatörer på miljösidan.